

پاسخنامهٔ مرور و ارزیابی

اهمیت و ضرورت

یادگیری اثربخش، به توقف‌های هدفمند برای تثبیت آموخته‌ها و سنجش مسیر نیاز دارد. برای آن‌که **طنین باورها** در جانمان بنشیند و به رفتاری ماندگار تبدیل شود، باید **مرور و ارزیابی** را جدی بگیریم. بنابراین، پس از تدریس و یا خوانش چهار درس از کتاب؛ انجام «**مرور و ارزیابی**» درس‌های خوانده شده کمک می‌کند تا به سه هدف مهم دست یابیم:

۱) **مرور** آن‌چه آموخته‌ایم.

۲) **تثبیت** مفاهیم کلیدی.

۳) **ارزیابی** جایگاه خود در مسیر یادگیری.

این فرآیند، **فرصتی بی‌نظیر** برای تعمیق آموخته‌ها و شناسایی نقاط قوت و ضعف است.

شیوه اجرا

مرحله اول) پاسخ‌دهی فردی (با خودکار آبی)

پس از مطالعه و دوره درس، با تکیه بر حافظه و دانسته‌های شخصی؛ در زمان پیشنهادی **۱۵ دقیقه** به چهار **پرسش درس** با **خودکار آبی** پاسخ داده می‌شود. این مرحله باید به تنهایی و بدون کمک گرفتن از دیگران و یا کتاب باشد، چرا که هدف از این مرحله، **سنجش یادگیری اولیه** است.

◀ مرحله دوم (تکمیل و اصلاح (با خودکار سبز)

در ۲۰ دقیقه، با مشورت هم‌گروهی‌ها و یا مراجعه به کتاب، پاسخ‌ها **تکمیل و اصلاح** می‌شود. بهتر است این موارد با **خودکار سبز** نوشته شود تا **مسیر رشد** روی برگه نمایان باشد.

◀ مرحله سوم (تصحیح و محاسبه امتیاز (با خودکار قرمز)

در ۱۵ دقیقه، مربی پاسخ‌های صحیح را بیان می‌کند و هر نفر با **خودکار قرمز** پاسخ‌های هم‌گروهی خود را **دقیق** تصحیح می‌کند. یا در طرح مطالعاتی با مراجعه به وبگاه سفیران، پاسخ‌های صحیح را مشاهده کرده و با **خودکار قرمز** آن‌ها را در کنار پاسخ‌های قبلی خود یادداشت می‌کنیم.

بعد از این گام، امتیاز پاسخ‌های صحیح مرحله اول و دوم جمع زده می‌شود و **مجموع امتیازها از ۱۱۰** محاسبه می‌شود.

امتیازها و رنگ پاسخ‌ها نشان می‌دهد در کدام بخش‌ها **تسلط** بیشتری داشته‌ایم و کدام مفاهیم **نیازمند تمرین** بیشتر هستند. انتظار می‌رود پس از تدریس مربی یا خوانش انفرادی درس، مباحثه و گفتگو و انجام سه مرحله «مرور و ارزیابی»، موضوع‌های مطرح‌شده به خوبی **در فکر و عمل** مان نهادینه شود.

درس اول: درخشش ماه محور: اعتقادات - توحید موضوع: وصف ناپذیری خداوند

۱۵ دقیقه

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش‌های طراحی‌شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می‌دهد. لطفاً در تصحیح پرسش‌های ۲ تا ۴، به توانایی دانش‌آموز در تحلیل، استدلال و به‌کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ بر اساس بخش «به خاطر بسپاریم» درس، آیه مربوط به وصف ناپذیری خداوند، ترجمه دقیق آن و پیامی را که از آن دریافت می‌کنید، بنویسید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

✱ متن آیه: لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ

✱ ترجمه آیه: هیچ چیز همانند او نیست.

✱ پیام آیه: خداوند بی‌همتا و وصف ناپذیر است؛ خالق یکتا هیچ شباهتی با مخلوقات خود ندارد.

۲ برای شناخت صحیح خداوند، باید از افتادن در دو خطای بزرگ پرهیز کنیم. هر یک از این دو خطا را نام ببرید و توضیح دهید. سپس راه صحیح را که میان این دو خطا قرار دارد، بیان کنید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل باید به هر سه مورد زیر اشاره شود: (هر مورد ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

✱ خطای اول: «تعطیل»، یعنی وجود خداوند را انکار کنیم. به بیان دیگر، اینکه بگوییم خداوند «نیست».

✱ **خطای دوم: «تشبیه»**، یعنی خداوند را به آفریدگانش **شبیه بدانیم**. به بیان دیگر، هرگونه توصیفی برای خداوند که او را مانند مخلوقاتش (مثلاً دارای جسم یا مکان) در نظر بگیرد، تشبیه است.

✱ **راه صحیح: راه درست**، مسیر میان این دو خطاست؛ یعنی باور داشته باشیم که: **«خدا هست، اما شبیه هیچ چیز نیست»**. به عبارت دیگر، خداوند را با همه وجود **درمی یابیم**؛ اما نمی توانیم او را **توصیف کنیم**، زیرا هر توصیفی از خدا، **تشبیه** او به آفریدگانش است.

پاسخ نمونه:

راه صحیح شناخت خداوند، پرهیز از دو خطای بزرگ است: نخست **«تعطیل»**، یعنی **انکار وجود او** و دوم **«تشبیه»**، یعنی **شبیه دانستن او به مخلوقات**. مسیر درست، باور به این اصل کلیدی است که: **«خدا هست، اما شبیه هیچ چیز نیست»**.

۳ فرض کنید دوست شما پس از خواندن برخی مطالب در اینترنت می گوید: «از کجا معلوم خدا شبیه یک انرژی یا نور بسیار بزرگ و هوشمند نباشد؟ به هر حال، باید بتوانیم یک جوری تصوّرش کنیم!»
با استفاده از آموزه های درس، به دوست خود توضیح دهید که چرا این **تصوّر از خداوند** (تشبیه او به نور یا انرژی) با **اصل توحید** در تضاد است. در پاسخ خود به کلام امیرالمؤمنین (علیه السلام) در این زمینه استناد کنید.

راهنمای تصحیح: این پرسش مهارت نقد و استدلال را می‌سنجد و پاسخ کامل شامل سه بخش زیر است:
(هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

✱ شناسایی اصل خطا: تصوّر خداوند به شکل «نور» یا «انرژی» نوعی «تشبیه» است؛ زیرا نور و انرژی نیز جزو مخلوقات و پدیده‌های این جهان هستند.

✱ ارائه استدلال بر اساس درس: استدلال اصلی این است که دو چیز زمانی شبیه هم هستند که **از یک جنس و نوع باشند**. خداوند «خالق» است و هر چیز دیگری (از جمله نور و انرژی) «مخلوق» است. خالق و مخلوق از یک جنس نیستند؛ پس نمی‌توانند شبیه هم باشند.

✱ استناد به کلام امیرالمؤمنین علیه السلام:

باید در پاسخ به یکی از این دو نقل قول از حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام که در درس آمده است، اشاره شود:
«دو چیز زمانی به هم شبیه‌اند که هم نوع و هم جنس باشند، اما خداوند هیچ سنخیتی با جهان و آفریدگانش ندارد. پس نمی‌توان او را به چیزی تشبیه کرد.»

حضرت در پاسخ به این سؤال که «خداوند چگونه خود را معرفی کرده است؟»، فرمودند:

«هیچ صورتی شبیه او نیست، با حواش پنج‌گانه ادراک نمی‌شود و با انسان ها قیاس نمی‌گردد.»

پاسخ نمونه:

این تصوّر، نمونه‌ای از خطای «تشبیه» است، زیرا نور و انرژی نیز بخشی از مخلوقات خداوند هستند. همان‌طور که در درس آموختیم و امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند، دو چیز زمانی شبیه هم هستند که هم جنس باشند؛ در حالی که خداوند «خالق» است و با مخلوقاتش هم جنس نیست. بنابراین، نمی‌توان او را به پدیده‌ای مانند نور یا انرژی تشبیه کرد.

درس توضیح می‌دهد که درک صحیح توحید، ما را از باورهای نادرست نجات می‌دهد. با توجه به این نکته، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ‌ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ‌های خلاقانه و معناداری باشید که نشان‌دهنده درونی‌سازی مفهوم درس باشد. پاسخ‌های زیر، صرفاً نمونه‌هایی گویا هستند. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

الف) (بینشی): این آموزه که خداوند شبیه هیچ چیز نیست، چه تأثیری بر نگاه شما به خداوند و نحوه راز و نیاز با او می‌گذارد؟

• این آموزه به من یادآوری می‌کند که عظمت خداوند فراتر از درک و تصور من است و دراز و نیاز، با تمام وجود بزرگی او و کوچکی خود را حس می‌کنم.

• نگاهم را عمیق‌تر می‌کند و دیگر به دنبال یک تصویر مادی از خدا نیستم، بلکه وجود او را در همه جا و از طریق نشانه‌هایش حس می‌کنم.

(ب) (قصد رفتاری): یک اقدام عملی که از این پس برای پرهیز از «تشبیه» خداوند در ذهن یا گفتار من انجام خواهید داد را بنویسید.

• از این به بعد هرگاه در ذهنم تصویری از خداوند نقش بست که او را شبیه چیزی می‌کرد، آن را «لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ» را به خود یادآوری می‌کنم.

• می‌کوشم در گفتارم از عبارات‌هایی که خداوند را به انسان شبیه می‌کند، مثلاً «خدا در آسمان‌هاست»، پرهیز کنم و به جای آن بگویم «جایی نیست که خداوند از آن غافل باشد».

• هرگاه خواستم به صفات خدا فکر کنم، به جای تصویرسازی در ذهنم، به سراغ قرآن و سخنان اهل بیت علیهم‌السلام می‌روم.

یادداشت:

درس دوم: اشک پشیمانی محور: سبک زندگی (خدامحوری) موضوع: توبه و استغفار

۱۵ دقیقه

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش‌های طراحی شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می‌دهد. لطفاً در تصحیح پرسش‌های دوم تا چهارم، به توانایی دانش‌آموز در تحلیل، استدلال و به‌کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ بر اساس بخش «به‌خاطر بسیاریم» درس، آیه شریفه مبنی بر محبت خداوند به توبه‌کنندگان، ترجمه دقیق آن و پیامی را که از آن دریافت می‌کنید، بنویسید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

✱ متن آیه: اِنْ جِئَ اللَّهُ بِتُوبَةٍ مِّنَ الْمُتَوَّابِينَ.

✱ ترجمه آیه: همانا خداوند، توبه‌کنندگان را دوست دارد.

✱ پیام آیه: این آیه نشان‌دهنده محبت ویژه خداوند به توبه‌کنندگان و همیشه باز بودن راه بازگشت برای بندگان است.

۲ درس توضیح می‌دهد که «استغفار حقیقی» صرفاً به زبان آوردن یک ذکر نیست. بر اساس بخش «نکته کلیدی»، سه رکن و مرحله اصلی یک استغفار حقیقی و کامل را نام ببرید و هر یک را در یک عبارت کوتاه توضیح دهید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل، باید به سه رکن زیر بر اساس متن «نکته کلیدی» اشاره کرده و آن‌ها را به درستی توضیح دهد: (هر مورد ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۳

۱. **پشیمانی قلبی:** فرد باید از عمق وجود و از **صمیم قلب** از گناه خود پشیمان باشد.
۲. **طلب بخشش با زبان:** با گفتن ذکر استغفار (مانند اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّیْ وَ اَتُوبُ اِلَیْهِ) از خداوند آمرزش بخواهد.
۳. **جبران با عمل:** با عزمی را سخ تلاش کند که دیگر آن گناه را تکرار نکند و در صورت امکان، آن را **جبران نماید**.

موقعیت زیر را بخوانید و به پرسش پاسخ دهید:

دانش آموزی در کلاس با دوستانش صحبت می‌کند. هر بار که معلّم به او تذکّر می‌دهد، بلافاصله می‌گوید: «ببخشید، دیگر تکرار نمی‌شود.» اما چند دقیقه بعد، دوباره همان رفتار را تکرار می‌کند. با توجه به حدیثی که از امام رضا علیه السلام در درس آمده است، کار این دانش‌آموز را نقد کنید و ارتباط موضوعی آن را با مفهوم «**توبه حقیقی**» بیان کنید.

راهنمای تصحیح: این پرسش مهارت نقد و کاربرد حدیث را می‌سنجد. پاسخ کامل باید شامل سه بخش زیر باشد: (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **اشاره به مفهوم حدیث:** باید به مضمون حدیث امام رضا علیه السلام اشاره شود که می‌فرماید: «کسی که از گناهی استغفار می‌کند، ولی همچنان آن را انجام می‌دهد، مانند کسی است که پروردگارش را به **تمسخر** گرفته است.»
۲. **تطبیق با موقعیت:** باید رفتار دانش‌آموز را مصداق این حدیث دانست، زیرا او در عمل (با تکرار خطایش) نشان می‌دهد که **پشیمانی واقعی و عزم بر ترک خطا ندارد**.

۱۵ دقیقه

۳. **نتیجه گیری:** عذرخواهی دانش آموز صرفاً یک عبارت زبانی برای آرام کردن موقت معلم است، نه نشانه

پشیمانی حقیقی. استغفار ما نیز اگر فقط از روی عادت و بدون **پشیمانی قلبی و عزم بر ترک گناه** باشد، طبق حدیث، ارزشی ندارد و نوعی بی احترامی به پروردگار محسوب می شود.

پاسخ نمونه: کار این دانش آموز مصداق حدیث امام رضا علیه السلام است که می فرمایند کسی که **استغفار می کند اما به**

گناه ادامه می دهد، پروردگارش را مسخره کرده است. این دانش آموز هم واقعاً پشیمان نیست و

قصد ندارد رفتارش را تغییر دهد. **توبه حقیقی** هم فقط به زبان نیست؛ بلکه نیازمند **پشیمانی**

قلبی و تصمیم جدی برای تکرار نکردن خطاست.

۴ درس به ماجرای مناجات ها و اشک های امیرالمؤمنین علیه السلام از ترس خدا، با وجود **معصوم بودن**

ایشان، اشاره می کند. با تأمل در این موضوع، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ های خلاقانه و معناداری باشید که نشان دهنده درونی سازی مفهوم درس باشد. پاسخ های زیر، صرفاً نمونه هایی گویا هستند.
(هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

(الف) (بینشی): رفتار امیرالمؤمنین علیه السلام چه درسی دربارهٔ **رابطهٔ ما با خداوند** می‌دهد، حتی

زمانی که فکر می‌کنیم گناه بزرگی مرتکب نشده‌ایم؟

• این رفتار حضرت علی علیه السلام به ما می‌آموزد که اعمال نیک ما هر قدر هم زیاد باشد، در برابر **عظمت**

بی‌پایان خداوند و نعمت‌هایش ناچیز است و ما باید **همیشه حالت بندگی و تواضع** در برابر او داشته باشیم.

• به من می‌آموزد که استغفار فقط برای گناهکاران نیست، بلکه خود را **هی برای رشد، نزدیک به خدا** و نشان

دادن اوج بندگی است.

(ب) (قصد رفتاری): یک اقدام عملی بنویسید که از این پس برای **ناامید نشدن** از رحمت خدا

پس از ارتکاب یک خطا انجام خواهید داد تا راه بازگشت را برای خود باز نگه دارید.

• از این پس می‌کوشم بعد از هر خطا، فوراً **دو رکعت نماز توبه** بخوانم و از خدا بخواهم کلمه کند تا دیگر آن را

تکرار نکنم.

• اگر شیطان خواست مرا از رحمت خدا ناامید کند، آیه **«إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ»** را به خودم یادآوری می‌کنم تا

بدانم که خداوند **منتظر بازگشت من و مشتاق توبه من است**.

درس سوّم: گذرگاه سرنوشت محور: سبک زندگی (آخرت محوری) موضوع: دنیا، محل گذر

۱۵ دقیقه

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش‌های طراحی‌شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می‌دهد. لطفاً در تصحیح پرسش‌های دوم تا چهارم، به توانایی دانش‌آموز در تحلیل، استدلال و به‌کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ بر اساس بخش «به خاطر بسپاریم» درس، کلام امیرالمؤمنین علیه السلام درباره دنیا و آخرت، ترجمه دقیق آن و پیامی را که از آن دریافت می‌کنید، بنویسید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

✱ متن روایت: اِنْ الدُّنْيَا كَارُفَاتٍ وَالْآخِرَةُ كَارُفَاتٍ فَخُذُوا مِنْ مَمَرٍ لِمَمَرٍ.

✱ ترجمه روایت: همانا دنیا، سرای نابودشدنی و آخرت، سرای پایدار است؛ پس، از گذرگاه خود برای جایگاه

همیشگی تان توشه بردارید.

✱ پیام روایت: این روایت به ما می‌آموزد که باید از دنیای موقت همچون یک گذرگاه، برای مقصد همیشگی

یعنی آخرت، توشه برداشت.

۲ بر اساس متن درس، توضیح دهید که «یاد مرگ» چه نقشی در سبک زندگی

مؤمنانه دارد و چرا از نگاه پیامبر صلی الله علیه و آله، یاد مرگ نه تنها باعث افسردگی نمی‌شود، بلکه

نشانه هوشمندی است؟

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل باید به نکات کلیدی زیر اشاره کرد: (اشاره به هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **نقش یاد مرگ:** یاد مرگ به معنای یادآوری **مقصد نهایی (آخرت)** است. این یادآوری، **انگیزه تلاش** برای آباد کردن آخرت را در انسان دوچندان می‌کند.

۲. **چرا نشانه هوشمندی است:** طبق حدیث پیامبر ﷺ، «باهوش‌ترین مؤمنان» کسی است که بیشتر مرگ را یاد می‌کند و **بهتر برای آن آماده می‌شود**. پس هوشمندی در «آماده شدن» است، نه در ترسیدن بی‌حاصل.

۳. **نتیجه عملی:** کسی که به یاد مرگ است، نه فریب لذت‌های زودگذر دنیا را می‌خورد و نه از شکست‌های دنیوی ناامید می‌شود؛ بلکه همواره می‌کوشد با کارهای شایسته برای آخرتش توشه بردارد.

پاسخ نمونه: یاد مرگ مانند یادآوری **مقصد** در یک سفر است که در انسان **انگیزه تلاش** و **آماده شدن** برای آخرت را ایجاد می‌کند. به همین دلیل پیامبر ﷺ، فردی را که برای مرگ **آماده می‌شود** «باهوش‌ترین مؤمن» می‌داند؛ زیرا چنین فردی فریب دنیا را نمی‌خورد و همتش را برای **آباد کردن خانه همیشگی‌اش** (آخرت) به کار می‌گیرد.

۳

موقعیت زیر را بخوانید و به پرسش پاسخ دهید:

فرض کنید فردا امتحان مهمی دارید. همان شب، متوجه می‌شوید که همسایه سالمند شما به شدت بیمار است و کسی را ندارد که او را به بیمارستان برساند. با استفاده از تشبیه «دنیا به عنوان گذرگاه» و «آخرت به عنوان مقصد»، توضیح دهید که چگونه باید میان این دو وظیفه (درس خواندن و کمک به همسایه) تصمیم‌گیری کرد. آیا باید یکی را کاملاً فدای دیگری کرد؟ چرا؟

راهنمای تصحیح: این پرسش مهارت تحلیل موقعیت و تصمیم‌گیری بر اساس آموزه‌های دینی را می‌سنجد. پاسخ کامل باید شامل سه بخش زیر باشد: (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. تحلیل موقعیت با تشبیه درس:

دانش‌آموز باید تشخیص دهد که «درس خواندن» یک نیاز در «گذرگاه» (دنیا) است و «کمک به همسایه» یک «توشه برداشتن» عالی برای «مقصد» (آخرت) است.

۲. رد کردن نگاه افراطی:

باید توضیح دهد که نباید یکی را کاملاً فدای دیگری کرد. دنیا محل گذر است، اما باید به وظایف دنیوی نیز به شکل صحیح عمل کرد.

۳. ارائه راه حل متعادل:

بهترین تصمیم، مدیریت زمان و اولویت بندی است. از آنجاکه نجات جان همسایه یک فرصت بزرگ و غیرقابل تکرار برای کسب توشهٔ اخروی است، اولویت با کمک به همسایه است. سپس باید با تلاش بیشتر، از زمان باقی مانده برای درس خواندن استفاده کند. رها کردن کامل درس یا نادیده گرفتن همسایه، هر دو اشتباه است. اما اگر شرایطی پیش آید که چاره‌ای جز انتخاب یکی نباشد، انتخاب آخرت (کمک به همسایه) بر دنیا (امتحان)، تصمیمی هوشمندانه است.

پاسخ نمونه:

بر اساس درس، کمک به همسایه بیمار یک توشهٔ بسیار ارزشمند برای مقصد همیشگی ما، یعنی آخرت است و درس خواندن نیز یک نیاز مهم در این گذرگاه است. بهترین کار، فدا کردن هیچ کدام است. اولویت فوری با کمک به همسایه است، چون این یک فرصت ویژه برای آخرت است. پس از آن، باید با تلاش بیشتر از زمان باقی مانده برای امتحان استفاده کرد. اما اگر مجبور شدیم بین این دو یکی را انتخاب کنیم، فدا کردن دنیا برای آخرت کار صحیح و هوشمندانه است.

۴

درس به داستان خاتمه ساده امیرالمؤمنین علیه السلام و تشبیه **زندگی در دنیا** به استراحت یک **مسافر زیر سایه درخت** اشاره می‌کند. با تأمل در این موضوع، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

۱۵ دقیقه

نوع: ترکیبی - استدلالی | حوزه: پیشی و قصد رفتاری

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ‌ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ‌های خلاقانه و معناداری باشید که نشان‌دهنده درونی‌سازی مفهوم درس باشد. پاسخ‌های زیر، صرفاً نمونه‌هایی گویا هستند. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

الف) (بینشی): این داستان چه تأثیری بر نگاه شما به وسایل و امکانات دنیوی (مانند لباس، گوشی، بازی‌های کامپیوتری و...) می‌گذارد؟

• این داستان به من یادآوری می‌کند که وسایل دنیوی فقط **ابزارهای موقتی** هستند و نباید آن‌قدر به آن‌ها وابسته شوم که **هدف اصلی یعنی ساختن آخرت را فراموش کنم**.

• نگاهم را تغییر می‌دهد که **ارزش من به مدل گوشی یا مارک لباسم نیست**، بلکه به **کارهای خوبی است که برای آخرتم انجام می‌دهم**.

ب) (قصد رفتاری): یک تصمیم یا اقدام عملی کوچک بنویسید که از این پس برای «توشه برداشتن از گذرگاه دنیا» در زندگی روزمره خود انجام خواهید داد.

• تصمیم گرفتم از این به بعد **بخشی از پول توجیبی ام** را، هر چند کم، برای **گک به یک نیازمند** کنار بگذارم.

• می‌کوشم وقتی بین بازی کردن و **گک** به مادرم در کارهای خانه حق انتخاب دارم، **گک** به مادرم را **انتخاب کنم**؛ چون این کار یک **توشه برای آخرت** است.

• هر شب قبل از خواب چند دقیقه به این فکر می‌کنم که آن روز **چه کاری برای آخرتم انجام داده‌ام**.

درس چهارم: کلید قبولی اعمال محور: اعتقادات (امامت) موضوع: دین داری با امام معصوم

۱۵ دقیقه

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش های طراحی شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می دهد. لطفاً در تصحیح پرسش های دوم تا چهارم، به توانایی دانش آموز در تحلیل، استدلال و به کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ بر اساس بخش «به خاطر بسپاریم» درس، کلام رسول خدا ﷺ درباره شرط سودمندی اعمال را به همراه ترجمه دقیق آن و پیامی که از آن دریافت می کنید، بنویسید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

✱ متن روایت: لَا يَنْفَعُ عَبْدًا عَمَلُهُ إِلَّا بِمَعْرِفَتِنَا وَلَا يَتَّبِعُنَا.

✱ ترجمه روایت: عمل هیچ بنده ای برای او سودی ندارد، مگر با شناخت و ولایت ما (اهل بیت).

✱ پیام روایت: ولایت و شناخت اهل بیت علیهم السلام، «شرط اصلی» و زیربنای قبولی تمام اعمال است و بدون

این اساس، هیچ عبادتی به تنهایی سودمند نخواهد بود.

۲ با توجه به پاسخ خداوند به ابلیس «إِنَّمَا أَرِيدُ أَنْ أُعَبِّدَ مِنْ حَيْثُ أَرِيدُ، لَا مِنْ حَيْثُ تُرِيدُ»، توضیح دهید که چرا عبادت به ظاهر بزرگ ابلیس رد شد؟ این ماجرا چه اصل کلی و مهمی را درباره نحوه صحیح عبادت به ما می آموزد و چه نتیجه ای برای ما در بر دارد؟

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل باید به سه نکته کلیدی زیر اشاره شود: (هر مورد ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **دلیل رد شدن عبادت ابلیس:** عبادت او رد شد، زیرا می‌خواست خدا را آن طُور که خودش می‌خواهد عبادت کند، نه آن طُور که **خداوند دستور داده بود** (یعنی سجده بر حضرت آدم علیه السلام).

۲. **اصل کلّی و مهم:** اصل اساسی این است که عبادت و دین داری، فقط زمانی پذیرفته می‌شود که **دقیقاً بر اساس مسیر و روشی باشد که خود خداوند تعیین کرده است**.

۳. **نتیجه کلّی:** عبادتی که برخلاف دستور خداوند و بر اساس سلیقه شخصی باشد، دیگر بندگی و عبادت خدا نیست، بلکه خودمحموری و خودپرستی است.

پاسخ نمونه: عبادت ابلیس رد شد، چون او از فرمان مستقیم خداوند برای سجده بر حضرت آدم علیه السلام سرپیچی کرد و می‌خواست خدا را طبق سلیقه خودش عبادت کند. این داستان به ما می‌آموزد که **عبادت واقعی فقط زمانی قبول است که دقیقاً طبق دستور باشد که خداوند داده است**، نه روشی که خودمان می‌پسندیم.

موقعیت زیر را بخوانید و به پرسش پاسخ دهید:

کسی چنین ادعا می‌کند که: «من به خدا ایمان دارم و نماز می‌خوانم. به نظرم همین کافی است. پذیرفتن ولایت امامان یک موضوع **اضافه** است و اصل، **رابطه شخصی من با خدا** است.»

با استفاده از تشبیه «گذرنامه» که در درس آمده است، برای او استدلال کنید که چرا ولایت اهل بیت علیهم السلام «**شرط لازم**» و جدانشدنی از دین‌داری است و نه یک موضوع اضافی.

راهنمای تصحیح: این پرسش مهارت استدلال و به کارگیری مفاهیم را می‌سنجد. پاسخ کامل باید شامل سه مورد زیر باشد: (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **درک صحیح از تشبیه:** باید **ولایت** را به «گذرنامه» و **اعمال نیک** (مانند نماز) را به «ثروت و توشه سفر» تشبیه کند.
۲. **ارائه استدلال:** همان طوری که یک فرد ثروتمند بدون گذرنامه نمی‌تواند از مرز عبور کند، یک بنده نیز با وجود اعمال فراوان، بدون «**ولایت اهل بیت علیهم السلام**» که شرط لازم و کلید قبولی است، نمی‌تواند از پل صراط عبور کرده و وارد بهشت شود.

۳. **نتیجه‌گیری:** بنابراین، ولایت یک موضوع «اضافی» نیست، بلکه «**شرط لازم و محوری است**» که به سایر اعمال ارزش و اعتبار می‌بخشد.

پاسخ نمونه: به دوستم توضیح می‌دهم که **ولایت اهل بیت علیهم السلام** مانند «گذرنامه» برای ورود به بهشت است و نماز و کارهای خوب ما مانند «توشه سفر». همان طوری که یک مسافر با ثروت فراوان اما بدون گذرنامه نمی‌تواند از مرز عبور کند، ما هم با عبادت فراوان اما بدون **ولایت**، نمی‌توانیم وارد بهشت شویم. پس ولایت یک موضوع اضافی نیست، بلکه **شرط اصلی قبولی اعمال** ما است.

۴. درس به داستان قاری قرآنی اشاره می‌کند که «با وجود عبادت‌های شبانه، اهل دوزخ بود، زیرا با امیرالمؤمنین علیه السلام دشمنی داشت.» با تأمل در این داستان روایی، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ‌ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ‌های خلاقانه و معناداری باشید که نشان‌دهنده درونی‌سازی مفهوم درس باشد. پاسخ‌های زیر، صرفاً نمونه‌هایی گویا هستند. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

(الف) (بینشی): این ماجرا چه دیدگاه جدیدی دربارهٔ **ارزیابی اعمال** به شما می‌دهد؟

• این داستان به من یاد می‌دهد که هرگز **نباید از روی ظاهر** (مثل نماز خواندن کسی) دربارهٔ عاقبت او

قضاوت کنم؛ چون اصل، باور قلبی و پیروی از حق است.

• نگاهم را به اعمال خودم عمیق‌تر می‌کند که **آیا فقط ظاهر کارم درست است یا در قلبم هم واقعاً تسلیع حق**

(یعنی ولایت اهل بیت علیهم‌السلام) هستم.

(ب) (قصد رفتاری): یک اقدام عملی بنویسید که نشان دهد اعمال عبادی شما (مثل نماز یا

تلاوت قرآن) **شرط لازم قبولی اعمال** را دارد و در مسیر صحیح است.

• تصمیم گرفتم **بعد از هر نماز، با فرستادن صلوات و سلام به اهل بیت علیهم‌السلام**، عملم را به ایشان پیوندم

بزنم تا ان شاء الله قبول شود.

• می‌کوشم با مطالعه، **معرفتم را نسبت به جایگاه امامان معصوم علیهم‌السلام بیشتر کنم** تا عبادتم آگاهانه‌تر باشد.

• از این پس وقتی قرآن می‌خوانم، به یاد خواهم داشتم که **مفسران واقعی آن، اهل بیت علیهم‌السلام هستند** و

فهم قرآن بدون راهنمایی ایشان کامل نیست.

درس پنجم: مهربانی بی مرز | محور: حجت محوری | موضوع: ارتباط عاطفی با امام مهربان

۱۵ دقیقه

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش‌های طراحی شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می‌دهد. لطفاً در تصحیح پرسش‌های دوم تا چهارم، به توانایی دانش‌آموز در تحلیل، استدلال و به‌کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ | بر اساس بخش «به خاطر بسپاریم» درس، کلام امام رضا علیه السلام در توصیف امام را همراه با ترجمه دقیق آن و پیامی که از آن دریافت می‌کنید، بنویسید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

✱ متن روایت: **الإمامُ الرَّفِيعُ الرَّفِيقُ وَالْوَالِدُ الشَّفِيقُ.**

✱ ترجمه روایت: امام، مونسِ همراه و پدرِ دلسوز و مهربان است.

✱ پیام روایت: امام صرفاً یک رهبر رسمی نیست، بلکه برای مایک پناهگاه عاطفی و تکیه‌گاهی محکم است.

۲ | درس برای توضیح چگونگی ارتباط با امام زمان علیه السلام با وجود غیبت ایشان، از مثال «پدر در مأموریت طولانی» استفاده می‌کند. توضیح دهید این مثال چگونه تبیین می‌کند که نزدیکی حقیقی به «ارتباط قلبی» بستگی دارد و نه لزوماً به «فاصله مکانی».

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل باید به سه نکته کلیدی زیر اشاره شود: (هر مورد ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

نوع دانش | حوزه: شناختن حقیقت

نوع تحلیل | مفهومی | حوزه: دانش تحلیلی

۱. **اصل موضوع:** نزدیکی حقیقی، یک امر قلبی و عاطفی است و به فاصله مکانی بستگی ندارد.

۲. **تحلیل مثال:** در این مثال، فرزند با وجود فاصله مکانی، از طریق تماس یا انجام کارهای مورد علاقه پدر، با او ارتباط عاطفی برقرار کرده و احساس نزدیکی می‌کند.

۳. **تطبیق با امام:** رابطه ما با امام زمان علیه السلام نیز همین گونه است. هرچند ایشان از نظر فیزیکی غایب هستند، اما با کارهایی مثل دعا، سلام و انجام اعمال نیک به نیت ایشان، می‌توانیم این پیوند قلبی را زنده نگه داریم و احساس نزدیکی کنیم.

پاسخ نمونه: این مثال نشان می‌دهد همان طوری که فرزندی با پدرش که در سفر است از راه دور ارتباط قلبی برقرار می‌کند، ما نیز می‌توانیم با امام زمان علیه السلام از طریق سلام روزانه، دعا و انجام کارهای خوب به نیت ایشان، ارتباط عاطفی داشته باشیم. بنابراین، اصل، پیوند قلبی است و نه لزوماً مشاهده ظاهر یا نزدیکی فیزیکی.

موقعیت زیر را بخوانید و به پرسش پاسخ دهید:

یکی از دوستانتان می‌گوید: «هرچقدر به امام زمان علیه السلام سلام می‌دهم یا برایشان دعا می‌کنم، حس می‌کنم صدایم به جایی نمی‌رسد، چون ایشان از ما خیلی دور هستند و ما را نمی‌بینند.»
با استناد به دو مورد از آموزه‌های درس (جمله‌ای از نامه امام زمان علیه السلام به شیخ مفید و داستان امیرالمؤمنین علیه السلام و قمیه)، دیدگاه دوست خود را نقد کنید و توضیح دهید که چرا این احساس دوری، با **مهربانی بی‌مرز امام** در تضاد است.

راهنمای تصحیح: این پرسش مهارت نقد با استفاده از شواهد متنی را می‌سنجد. پاسخ کامل باید شامل دو استناد زیر و یک نتیجه‌گیری باشد: (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **استناد به نامه امام زمان (علیه السلام):** نزدیکی حقیقی، یک امر قلبی و عاطفی است و به فاصله مکانی بستگی ندارد.
 ۲. **استناد به داستان رُمیله:** در این مثال، فرزند با وجود فاصله مکانی، از طریق تماس یا انجام کارهای مورد علاقه پدر، با او ارتباط عاطفی برقرار کرده و احساس نزدیکی می‌کند.
 ۳. **نتیجه‌گیری:** رابطه ما با امام زمان (علیه السلام) نیز همین گونه است. هرچند ایشان از نظر فیزیکی غایب هستند، اما با کارهایی مثل دعا، سلام و انجام اعمال نیک به نیت ایشان، می‌توانیم این پیوند قلبی را زنده نگه داریم و احساس نزدیکی کنیم.
- پاسخ نمونه:** این دیدگاه صحیح نیست، زیرا اولاً خود امام زمان (علیه السلام) فرموده‌اند: «ما هرگز شما را از یاد نمی‌بریم» و ثانیاً امیرالمؤمنین (علیه السلام) به ما آموخته‌اند که امام از حال همه مؤمنان آگاه است. پس امام از ما دور نیستند، همیشه به یاد ما هستند و صدای ما را می‌شنوند.

۴ درس، راهکارهای عملی برای **تقویت ارتباط با امام زمان (علیه السلام)** ارائه می‌دهد. با تأمل در این موضوع، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ‌ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ‌های خلاقانه و معناداری باشید که نشان‌دهنده درونی‌سازی مفهوم درس باشد. پاسخ‌های زیر، صرفاً نمونه‌هایی گویا هستند. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

الف) (بینشی): باور به این جمله از امام زمان علیه السلام که «ما هرگز شما را از یاد نمی‌بریم»،

چه تغییری در احساس شما هنگام تنهایی یا مواجهه با مشکلات ایجاد می‌کند؟

- این باور باعث می‌شود در زمان تنهایی یا مشکلات، احساس کنم یک پشتیبان بزرگ و مهربان دارم و هیچ وقت تنها نیستم.

- به من آرامش می‌دهد که حتی اگر دیگران مرا درک نکنند، امام زمان علیه السلام از حال من باخبر هستند و مرا می‌بینند.

ب) (قصد رفتاری): یکی از راهکارهای عملی پیشنهاد شده در درس (مانند سلام روزانه، هدیه کردن ثواب

اعمال و...) را انتخاب کرده و بنویسید که چگونه آن را از این به بعد در برنامه روزانه خود قرار خواهید داد.

- تصمیم گرفتم هر روز صبح بعد از بیدار شدن، قبل از هر کاری رو به قبله بایستم و به امام زمان علیه السلام سلام بدهم.

- از این به بعد، ثواب یک کار خوب روزانه‌ام (مثل یک صلوات) را در دلم به امام زمان علیه السلام هدیه می‌کنم.

- برنامه می‌ریزم هر شب در قنوت نماز وترم، برای سلامتی و تعجیل در ظهور ایشان دعا کنم.

درس ششم: کلیددار علم پیامبر محور: اعتقادات (امامت) موضوع: علم امام

۱۵ دقیقه

نوع دانش: حوزه شناختن حقایق

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش‌های طراحی شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می‌دهد. لطفاً در تصحیح پرسش‌های دوم تا چهارم، به توانایی دانش‌آموز در تحلیل، استدلال و به‌کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ بر اساس بخش «به خاطر بسپاریم» کلام رسول خدا ﷺ دربارهٔ **عالم‌ترین فرد امت** پس از ایشان را به همراه ترجمهٔ دقیق آن و پیامی که از آن دریافت می‌کنید، بنویسید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

✱ متن روایت: اَعْلَمُ امَّتِي مِنْ بَعْدِي بِنِ اَبِي طَالِبٍ.

✱ ترجمهٔ روایت: **عالم‌ترین امت پس از من**، علی بن ابی‌طالب علیه السلام است.

✱ پیام روایت: این حدیث با معرفی امیرالمؤمنین علیه السلام به عنوان **داناترین فرد امت**، **شایستگی انحصاری**

ایشان برای امامت و جانشینی پس از پیامبر صلی الله علیه و آله را تثبیت می‌کند.

۲ درس یک **اصل عقلی** مهم را مطرح می‌کند که «برای هر کاری باید به متخصص و داناترین فرد مراجعه کرد.»

توضیح دهید این اصل چگونه به موضوع «**جانشینی پیامبر صلی الله علیه و آله**» ارتباط پیدا می‌کند و چرا از نظر عقلی، یک فرد کم‌دانش نمی‌تواند پیشوا و راهبر باشد.

نوع: تحلیلی. مفهومی | حوزه: دانش تحلیلی

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل باید به سه نکته کلیدی زیر اشاره شود: (هر مورد ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **ارتباط اصل با موضوع:** راهبری دین خدا و هدایت جامعه، حساس‌ترین امور است. عقلاً همان‌طور که برای

درمان جسم به متخصص مراجعه می‌کنیم، برای راهبری دین نیز باید به **عالم‌ترین فرد پس از**

پیامبر ﷺ رجوع کرد.

۲. **دلیل عدم صلاحیت فرد کم‌دانش:** اگر جانشین پیامبر ﷺ در پاسخ به پرسش‌های مردم ناتوان باشد و نتواند

دین را به درستی تبیین کند، جامعه را به **انصراف و گمراهی** می‌کشاند.

۳. **شرط لازم رهبری:** بنابراین، «علم الهی» و «داناترین بودن»، شرط ضروری و عقلی برای جانشینی پیامبر ﷺ است.

پاسخ نمونه: همان‌طور که برای درمان جسم به **متخصص‌ترین فرد** مراجعه می‌کنیم، عقل حکم می‌کند

که برای هدایت دین و روح، که بسیار مهم‌تر است، به **عالم‌ترین فرد پس از پیامبر ﷺ** یعنی

جانشین برحق ایشان رجوع کنیم. رهبری که در علم ناقص باشد، جامعه را به گمراهی می‌کشاند.

داستان «راهب مسیحی» یک **معیار عملی** برای تشخیص **جانشین حقیقی** پیامبر ﷺ از مدعیان

دروغین ارائه می‌دهد. این معیار چیست؟ با توجه به اتفاقی که در داستان افتاد، توضیح دهید که

خلیفهٔ اول و امیرالمؤمنین علیه السلام چگونه با این معیار سنجیده شدند و نتیجهٔ این سنجش چه بود؟

راهنمای تصحیح: این پرسش مهارت تحلیل داستان و استخراج معیار را می‌سنجد.
پاسخ کامل باید شامل موارد زیر باشد: (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **شناسایی معیار:** معیار عملی برای تشخیص جانشین حقیقی، توانایی پاسخگویی به تمام پرسش‌های علمی و دینی و برخورداری از «علم‌الحی» است.

۲. **سنجش دو شخصیت:** وقتی راهب سؤالات خود را پرسید، خلیفه اول در پاسخ **فروماند**. اما امیرالمؤمنین علیه السلام **بی‌درنگ و با قاطعیت** به تمام پرسش‌ها پاسخ حکیمانه دادند.

۳. **نتیجه:** این آزمون عملی ثابت کرد که امیرالمؤمنین علیه السلام از «علم‌الحی» برخوردار و «جانشین حقیقی» پیامبر صلی الله علیه و آله هستند؛ حقیقتی که خود راهب نیز به آن اعتراف کرد.

پاسخ نمونه: معیار عملی در این داستان، توانایی پاسخگویی به پیچیده‌ترین پرسش‌ها و برخورداری از «علم‌الحی» است. در این آزمون، خلیفه اول در پاسخ **فروماند**، اما امیرالمؤمنین علیه السلام **بی‌درنگ و حکیمانه** به تمام پرسش‌ها پاسخ دادند. این ماجرا ثابت کرد که جانشین حقیقی پیامبر صلی الله علیه و آله و دارنده علم ایشان، **حضرت علی علیه السلام** است.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: «**من شهر علم و علی دروازه آن است.**» با تأمل در این حدیث مهم، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ‌ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ‌های خلاقانه و معناداری باشید که نشان‌دهنده درونی‌سازی مفهوم درس باشد. پاسخ‌های زیر، صرفاً نمونه‌هایی گویا هستند.
(هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

الف) (بینشی): این حقیقت که برای ورود به شهر علم نبوی، «تنها» یک دروازه به نام

علی علیه السلام وجود دارد، چه تأثیری بر نگاه شما به نظرات و دیدگاه‌های مختلفی که دربارهٔ اسلام مطرح می‌شود، می‌گذارد؟

• این نگاه سبب می‌شود که در برابر نظرات مختلف، همیشه به دنبال دیدگاه **اهل بیت علیهم السلام** باشیم، زیرا آنان **دروازهٔ اصلی علم نبوی** هستند.

• به من یاد می‌دهد که هرکسی نمی‌تواند مفسر دین باشد و برای فهم درست اسلام، باید به **منبع اصلی یعنی امیرالمؤمنین علیه السلام** و فرزندان ایشان مراجعه کرد.

ب) (قصد رفتاری): یک اقدام عملی که از این پس هنگام مواجهه با یک پرسش یا شبههٔ دینی

انجام خواهید داد تا مطمئن شوید از «**دروازهٔ صحیح**» وارد «**شهر علم**» شده‌اید را بنویسید.

• از این پرس وقتی سؤالی دارم، پاسخ آن را در **روایات و منابع معتبر شیعی** که دیدگاه اهل بیت علیهم السلام را بیان می‌کنند، جستجو می‌کنم.

• تصمیم گرفتم با خواندن نهج البلاغه، هرچند روزی یک حکمت کوتاه، بگوшем مستقیماً از «**دروازهٔ شهر علم**» یعنی امیرالمؤمنین علیه السلام بیاموزم.

• وقتی در فضای مجازی با یک شبهه روبه‌رو شدم، قبل از پذیرفتن آن، از **مرتبی دینی یا یک کارشناس معتمد** می‌پرسم که آیا این دیدگاه با آموزه‌های اهل بیت علیهم السلام سازگار است یا خیر.

درس هفتم: سایه ناسپاسی محور: سبک زندگی (اخلاق محوری) موضوع: پاسداری از حقوق والدین

۱۵ دقیقه

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش‌های طراحی شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می‌دهد. لطفاً در تصحیح پرسش‌های دوم تا چهارم، به توانایی دانش‌آموز در تحلیل، استدلال و به‌کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ بر اساس بخش «به خاطر بسپاریم» درس، کلام رسول خدا ﷺ درباره نتیجه خشمگین کردن والدین را به همراه ترجمه دقیق آن و پیامی که از آن دریافت می‌کنید، بنویسید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

✱ متن روایت: مَنِ أَشْحَطَ وَالِدَيْهِ فَقَدْ أَشْحَطَ اللَّهَ.

✱ ترجمه روایت: هرکس پدر و مادر خود را به خشم آورد، همانا خداوند را به خشم آورده است.

✱ پیام روایت: ناراحت کردن پدر و مادر تنها یک خطای اخلاقی نیست، بلکه مستقیماً موجب نارضایتی

و خشم خداوند می‌شود.

۲ درس چندین بار تأکید می‌کند که در قرآن، فرمان «احسان به والدین» بلافاصله پس از فرمان به «عبادت خداوند» آمده است. توضیح دهید این «هم‌نشینی» چه پیام مهمی دارد و چرا نیکی به پدر و مادر، یک وظیفه عبادی است، نه صرفاً یک قدردانی معمولی؟

برای کسب امتیاز کامل، باید به نکات کلیدی زیر اشاره شود: (هر مورد ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **پیام هم‌نشینی:** این هم‌نشینی نشان می‌دهد که خداوند نیکی به والدین را وظیفه‌ای **هم‌دیف با عبادت خود** قرار داده است.

۲. **ماهیت وظیفه:** این تکلیف صرفاً برای جبران زحمات والدین نیست، بلکه یک **«فرمان و آزمون الهی»** است.

۳. **نتیجه‌گیری:** همان‌طور که نماز خواندن یک عبادت واجب است، نیکی به والدین نیز یک **«عبادت و وظیفه الهی»** است که باید انجام شود، حتی اگر والدین در حق فرزندانشان کوتاهی کرده باشند.

پاسخ نمونه: این هم‌نشینی در قرآن نشان می‌دهد که خداوند این تکلیف را هم‌سنگ عبادت خود قرار داده است. بنابراین، **«نیکی به والدین»** افزون بر آنکه قدردانی از زحمات ایشان است، یک **«فرمان و آزمون الهی»** و در نتیجه، نوعی **عبادت** محسوب می‌شود.

۳ موقعیت زیر را بخوانید و به پرسش پاسخ دهید:

دوست شما فردی متدین است که به نماز اول وقت و روزه اهمیت زیادی می‌دهد، اما در خانه با والدین خود پرخاشگری می‌کند و صدایش را بر سر آنها بلند می‌کند. او معتقد است چون عباداتش را به خوبی انجام می‌دهد، خداوند از این رفتار او چشم‌پوشی می‌کند. با استفاده از آموزه‌های درس، به خصوص آیه **«فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍ»** و حداقل دو مورد از پیامدهای **«عاق والدین شدن»**، نادرستی این دیدگاه را برای او روشن سازید.

راهنمای تصحیح: این پرسش مهارت نقد یک دیدگاه اشتباه با استناد به متن را می‌سنجد.

پاسخ کامل باید شامل موارد زیر باشد:

۱. **استناد به قرآن:** باید به آیه «فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ» (حتی «اف» نگو) اشاره کند تا نشان دهد پرخاشگری که بسیار بدتر است، گناهی بزرگ محسوب می‌شود.

۲. **استناد به پیامدها:** باید به حداقل دو مورد از پیامدهای «عاق والدین شدن» که در درس آمده است، اشاره کند. مانند:

عدم قبولی نماز، فقر و خواری، کوتاهی عمر، عدم استجاب دعا یا محرومیت از بهشت.

۳. **نقد دیدگاه:** باید نتیجه بگیرد که عبادات دوستش نه تنها نمی‌تواند بی‌احترامی او را جبران کند، بلکه خود آن عبادات (مانند نماز) نیز به خاطر نارضایتی والدین، در خطر **عدم قبولی** قرار دارند.

پاسخ نمونه: دیدگاه این دوست اشتباه است. اولاً خداوند در قرآن حتی از «اف» گفتن به والدین نهی

کرده است، چه رسد به پرخاشگری. ثانیاً، از مهم‌ترین پیامدهای عاق والدین شدن، **عدم**

قبولی نماز و عدم استجاب دعا است. پس عبادات او نه تنها این گناه بزرگ را جبران

نمی‌کند، بلکه ممکن است خودشان هم به خاطر این رفتار، **اصلاً پذیرفته نشوند.**

در داستان «**فریادرس بیچارگان**»، امیرالمؤمنین علیه السلام پس از شنیدن ماجرای جوان، به او می‌فرماید: «اینک،

فریادرس به سوی تو آمده است.» با تأمل در این داستان و این جمله، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

۴

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ‌ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ‌های خلاقانه و معناداری باشید که نشان‌دهنده درونی‌سازی مفهوم درس باشد. پاسخ‌های زیر، صرفاً نمونه‌هایی گویا هستند. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

الف) (بینشی): این جمله امیدبخش امام علیه السلام چه دیدگاهی درباره نقش اهل بیت علیهم السلام در زندگی ما به شما می‌دهد، به‌ویژه زمانی که دچار خطای بزرگی شده‌ایم؟

- این جمله نشان می‌دهد که **اهل بیت علیهم السلام همیشه پناهگاه ما هستند** و حتی وقتی خطای بزرگی مرتکب شده‌ایم، اگر پشیمان باشیم، **با آغوش باز ما را می‌پذیرند** و برایمان طلب بخشش می‌کنند.
- به من می‌آموزد که امامان ما **منتظر بازگشت ما هستند** و برای کمک به ما پیش قدم می‌شوند؛ بنابراین هرگز نباید از لطف و عنایت ایشان ناامید شد.

ب) (قصد رفتاری): یک اقدام عملی کوچک که از این پس برای دلجویی از پدر و مادر خود در مواقعی که ناخواسته آن‌ها را رنجانده‌اید، انجام خواهید داد را بنویسید.

- تصمیم گرفتم از این پس اگر ناخواسته حرفی زدم که مادرم ناراحت شدند، **بلافاصله ایشان را در آغوش بگیرم** و عذرخواهی کنم.
- می‌گوשم وقتی پدرم را رنجاندم، **بابوسیدن دستشان یا خریدن یک هدیه کوچک** که دوست دارند، از دلشان درآورم.
- اگر با تأخیر به خانه رسیدم و باعث نگرانی‌شان شد، دفعه بعد **با ارسال یک پیام کوتاه یا یک تماس**، ضمن عذرخواهی، آن‌ها را از وضعیتم مطلع می‌کنم.

درس هشتم: ستارگان هدایت محور: اعتقادات (امامت) موضوع: هدایتگری امام

۱۵ دقیقه

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش‌های طراحی‌شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می‌دهد. لطفاً در تصحیح پرسش‌های دوم تا چهارم، به توانایی دانش‌آموز در تحلیل، استدلال و به‌کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ بر اساس بخش «به خاطر بسپاریم» درس، فرازی از زیارت جامعه کبیره را که بیانگر نقش اهل بیت علیهم السلام در آموختن دین است، به همراه ترجمه دقیق آن و پیامی که از آن دریافت می‌کنید، بنویسید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

* متن زیارت‌نامه: بِمُؤَالَاتِكُمْ عَلَّمَنَا اللَّهُ مَعَالِمَ دِينِنَا.

* ترجمه زیارت‌نامه: به سبب دوستی با شما (اهل بیت)، خداوند راه و رسم دینش را به ما آموخت [و این گونه هدایتمان کرد].

* پیام زیارت‌نامه: راه دستیابی به معارف حقیقی دین، برخورداری از ولایت و محبت اهل بیت علیهم السلام است.

۲ درس برای توضیح لطف خداوند در فرستادن هادیان، از تشبیه «خورشید هدایت» استفاده می‌کند. توضیح دهید این تشبیه چگونه نشان می‌دهد که هدایتگری امامان از سیر «لطف خدا» است و نه «نیاز او»؛ و پشت کردن به این هدایت، به چه کسی زیان می‌رساند؟

برای کسب امتیاز کامل، باید به نکات کلیدی زیر اشاره شود: (هر مورد ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

نوع: دانش آموز به شاخص حفظی

نوع: تحلیل مفهومی آموز به دانش تحلیلی

۱. ارتباط با لطف خدا: همان طور که خورشید بی نیاز از ما و تنها از سر فیض خود می تابد، وجود امامان هدایتگر نیز از سر

لطف و مهربانی خداست، نه اینکه خداوند به هدایت ما نیازی داشته باشد.

۲. زبان کننده اصلی: همان طور که اگر کسی پرده ها را بکشد و خود را از نور خورشید محروم کند، تنها به خودش زیان

رسانده است، کسی که به اهل بیت علیهم السلام پشت کند نیز تنها خود را از هدایت محروم ساخته و

ضرر به آن بزرگواران نمی رساند.

پاسخ نمونه: همان طور که خورشید بی نیاز از ما می تابد، هدایتگر اهل بیت علیهم السلام نیز از سر لطف خداوند

است، نه نیاز ایشان به ما. بنابراین، اگر کسی خود را از نور خورشید محروم کند، فقط به خودش

زیان زده است؛ ما نیز اگر به این هدایت پشت کنیم، تنها خودمان زیان خواهیم دید.

موقعیت زیر را بخوانید و به پرسش پاسخ دهید:

۳

در یک مسابقه علمی و مناظره، تیم شما در حال پیروزی است. شما یک استدلال قاطع در دست دارید که با آن می توانید تیم حریف را کاملاً شکست دهید و حتی با بیان آن، تیم مقابل را تحقیر کرده و پیروزی خود را قطعی کنید. در این میان، متوجه می شوید که یکی از اعضای تیم حریف واقعاً به دنبال حقیقت است و اگر شما با ملایمت و دلسوزی توضیح دهید، ممکن است دیدگاهش اصلاح شود.

با توجه به رفتار امیرالمؤمنین علیه السلام در جنگ صفین، کدام راه را باید انتخاب کنید: **پیروزی قاطع یا تلاش برای هدایت رقیب؟** چرا این انتخاب، با سیره آن حضرت هماهنگ است؟

راهنمای صحیح: این پرسش مهارت کاربرد سیره در یک موقعیت فرضی را می‌سنجد.
پاسخ کامل باید شامل موارد زیر باشد: (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **انتخاب صحیح: تلاش برای هدایت رقیب.**

۲. **دلیل انتخاب (استناد به سیره):** باید به رفتار امیرالمؤمنین علیه السلام در جنگ صفین استناد شود که جنگ را به تأخیر

انداختند، زیرا **هدایت شدن حتی یک نفر از دشمنانشان را از کشتن آنها در حال گمراهی، بیشتر**

دوست داشتند.

۳. **نتیجه‌گیری:** هدایت یک فرد، نزد خداوند و اولیای او، ارزش بیشتری از پیروزی ظاهری دارد و این رفتار با سیره

هدایتگرانه امام علیه السلام هماهنگ است.

پاسخ نمونه: باید **تلاش برای هدایت رقیب** را انتخاب کنم، زیرا اکنون ما امیرالمؤمنین علیه السلام هستیم. ایشان

در جنگ صفین، برای امید به بازگشت دشمن، نبرد را به تأخیر انداختند و فرمودند که **هدایت دشمنان را بیشتر از**

کشتن آنها دوست دارند. پس ارزش **هدایت یک انسان، از پیروزی در یک مسابقه بیشتر است.**

۴. امیرالمؤمنین علیه السلام در لحظه شهادت، فرمودند: «**فُزْتُ وَ رَبِّ الْكَفْبَةِ**» (به پروردگار کعبه سوگند

که رستگار شدم). با تأمل در این جمله، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ‌ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ‌های خلاقانه و معناداری باشید که نشان‌دهنده درونی‌سازی مفهوم درس باشد. پاسخ‌های زیر، صرفاً نمونه‌هایی گویا هستند. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

الف) (بینشی): نگاه به شهادت به عنوان «رستگاری»، چه تأثیری بر دیدگاه شما نسبت به

سختی‌ها، تلاش‌ها و حتی مرگ در راه هدفی الهی می‌گذارد؟

- این نگاه سبب می‌شود سختی‌ها و تلاش‌ها را نه یک مصیبت، بلکه پله‌ای برای رسیدن به یک موفقیت بزرگ (رستگاری) ببینم.

- به من می‌آموزد که اگر هدف انسان الهی باشد، شهادت در راه خدا یک پیروزی و وصف ناپذیر و رسیدن به مقصود است، نه یک شکست.

ب) (قصد رفتاری): یک اقدام عملی کوچک بنویسید که از این پس برای اینکه تلاش‌هایتان (مثلاً درس خواندن

یا ورزش کردن) به «رستگاری» نزدیک‌تر شود، انجام خواهید داد (مثلاً آن را با چه نیّتی انجام می‌دهید؟).

- از این پس با این نیت درس می‌خوانم که در آینده با علمم به مردم خدمت کنم و این کارم مورد رضایت خدا باشد.

- تصمیم گرفتم قبل از شروع هر کار مهمی، نیت را خالص کرده و آن را برای رضای خدا انجام دهم تا صرفاً یک کار دنیایی نباشد.

- با این نیت ورزش می‌کنم که بدنی سالم داشته باشم تا بتوانم بجهت عبادت کنم و به دیگران خدمت نمایم.

درس نهم: همنشین دلنشین محور: سبک زندگی (اخلاق محوری) موضوع: آداب معاشرت

۱۵ دقیقه

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش‌های طراحی شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می‌دهد. لطفاً در تصحیح پرسش‌های دوم تا چهارم، به توانایی دانش‌آموز در تحلیل، استدلال و به‌کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ بر اساس بخش «به‌خاطر بسپاریم» درس، کلام رسول خدا ﷺ را که راه رسیدن به مسلمانان کامل را نشان می‌دهد، به همراه ترجمه دقیق آن و پیامی که از آن دریافت می‌کنید، بنویسید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

✱ متن روایت: أَخْبَرَنَا مُصَاحِبَةُ مَرْجٍ صَاحِبَةُ كَلْبُجٍ مُسْلِمَةٌ.

✱ ترجمه روایت: با هر کس که همنشین تو هست، نیکو همنشینی کن تا مسلمان [کامل] باشی.

✱ پیام روایت: «حُسن معاشرت» صرفاً یک ادب اجتماعی نیست، بلکه شرط رسیدن به «مسلمانان کامل» است.

۲ درس در بخش «نکته کلیدی» توضیح می‌دهد که در یک همنشینی، محبوب‌ترین فرد نزد خداوند چه کسی است. با توجه به این نکته، توضیح دهید که چرا «حُسن معاشرت» (رفتار نیکو) صرفاً یک ادب اجتماعی نیست، بلکه مستقیماً با جایگاه انسان نزد خداوند ارتباط دارد.

برای کسب امتیاز کامل، باید به نکات کلیدی زیر اشاره شود: (هر مورد ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **شناسایی محبوب‌ترین فرد:** طبق «نکته کلیدی»، محبوب‌ترین همنشین نزد خداوند کسی است که با همراه خود **خوش رفتارتر و با محبت‌تر باشد.**

۲. **ارتباط با جایگاه الهی:** بنابراین، «حُسن معاشرت» صرفاً یک ادب اجتماعی نیست، بلکه یک **معیار برای سنجش محبوبیت نزد خدا است.**

۳. **نتیجه:** هرچه رفتار ما با دیگران نیکوتر باشد، به خدا نزدیک‌تر و نزد او محبوب‌تریم. در واقع، «حُسن معاشرت» خود نوعی «عبادت» است.

پاسخ نمونه: طبق «نکته کلیدی» درس، محبوب‌ترین فرد نزد خداوند کسی است که با همراه خود «خوش رفتارتر و با محبت‌تر» باشد. بنابراین، رفتار نیکو با دیگران فقط یک ادب اجتماعی ساده نیست، بلکه یک «عبادت» است و هرچه ما با دیگران مهربان‌تر و خوش‌اخلاق‌تر باشیم، **به خدا نزدیک‌تر می‌شویم** و جایگاه معنوی بالاتری پیدا می‌کنیم.

۲ موقعیت زیر را بخوانید و به پرسش پاسخ دهید:

یکی از دوستان شما که خود را پیرو اهل بیت علیهم‌السلام می‌داند، در وسایل نقلیه عمومی با صدای بلند صحبت می‌کند، به دیگران بی‌احترامی می‌کند و نظم را رعایت نمی‌کند. او می‌گوید: «این مسائل روحیه شخصی من است و ربطی به دینم ندارد.»

با استناد به کلام امام صادق علیه‌السلام که فرمودند: **«كُونُوا لَنَا زَيْنًا...»**، توضیح دهید که چرا این رفتار با ادعای او در تضاد است و چگونه می‌تواند مایه ننگ (شین) برای اهل بیت علیهم‌السلام باشد.

راهنمای تصحیح: این پرسش مهارت نقد یک دیدگاه بر اساس متن را می‌سنجد.
پاسخ کامل باید شامل موارد زیر باشد: (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. استناد به کلام امام صادق علیه السلام: باید به این اصل کلیدی اشاره شود که امام فرمودند: «مایه زینت ما باشید، نه مایه تنگ ما.»

۲. تحلیل رفتار: رفتارهای زشت این فرد (بی‌احترامی و بی‌نظمی) سبب می‌شود دیگران، که او را پیرو اهل بیت علیهم السلام می‌دانند، این رفتار بد را به حساب مکتب او بگذارند.

۳. نتیجه‌گیری: در نتیجه، این رفتار نه تنها زینت بخش نیست، بلکه سبب می‌شود دیگران نسبت به اهل بیت علیهم السلام دیدگاه منفی پیدا کنند و این یعنی او عملاً به «مایه تنگ» تبدیل شده است؛ زیرا رفتار شخصی یک پیرو، از نگاه دیگران از دین و مکتبش جدا نیست.

پاسخ نمونه: این دیدگاه اشتباه است، زیرا امام صادق علیه السلام فرمودند ما باید زینت اهل بیت علیهم السلام باشیم، نه مایه تنگشان. وقتی کسی رفتار بدی از خود نشان می‌دهد و دیگران می‌دانند او پیرو امامان است، با خود می‌گویند: «پس پیروان اهل بیت چنین افرادی هستند!». این کار باعث بدنامی مکتب اهل بیت علیهم السلام شده و دقیقاً مصداق «مایه تنگ بودن» است.

۴ بر اساس داستانک روایی درس، امیرالمؤمنین علیه السلام برای بدرقه یک همنشین غیرمسلمان، مسیر خود را طولانی‌تر می‌کنند و این رفتار **کریمانه**، موجب اسلام آوردن آن مرد می‌شود. با تأمل در این داستان، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ‌ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ‌های خلاقانه و معناداری باشید که نشان‌دهنده درونی‌سازی مفهوم درس باشد. پاسخ‌های زیر، صرفاً نمونه‌هایی گویا هستند. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

الف) (بینشی): این سیره امام علیه السلام چه نگاه جدیدی به شما درباره تأثیر رفتارهای کوچک و محترمانه بر دیگران (حتی کسانی که با ما هم عقیده نیستند) می‌دهد؟

• این داستان به من یاد می‌دهد که رفتارهای کوچک و محترمانه ما می‌تواند **تأثیر بسیار بزرگی بر قلب دیگران بگذارد** و آنها را به دین و اخلاق علاقه‌مند کند.

• نگاهم را تغییر می‌دهد که برای تبلیغ دین لزوماً نیازی به سخنرانی نیست؛ گاهی **یک رفتار ساده انسانی، از صدها کلام مؤثرتر است.**

ب) (قصد رفتاری): یک اقدام عملی (الهام‌گرفته از این داستان) بنویسید که از این پس برای «حسن معاشرت» با یکی از همکلاسی‌ها یا اعضای خانواده خود انجام خواهید داد.

• تصمیم گرفتم وقتی همکلاسی‌ام در درسی ضعیف است، به جای بی‌توجهی، چند دقیقه بیشتر در مدرسه بمانم و به او در **حل تمرین‌ها کمک کنم.**

• می‌گویشم وقتی در خانه کسی با من صحبت می‌کند، **گوشی‌ام را کنار بگذارم و با توجه کامل به حرف‌هایش گوش دهم** تا احساس احترام کند.

• از این پس وقتی در یک بحث گروهی دوستم با نظرم مخالف بود، به جای پافشاری بر حرف خودم، با آرامش به **دلایل او نیز گوش می‌دهم.**

درس دهم: مهر و معرفت محور: اعتقادات (حجّت الهی) موضوع: مقام و منزلت حضرت فاطمه زهرا

۱۵ دقیقه

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش‌های طراحی شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می‌دهد. لطفاً در تصحیح پرسش‌های دوم تا چهارم، به توانایی دانش‌آموز در تحلیل، استدلال و به‌کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ بر اساس بخش «به خاطر بسپاریم» درس، روایتی را که امام کاظم علیه السلام درباره حضرت فاطمه

زهرا علیها السلام فرموده‌اند، به همراه ترجمه دقیق آن و پیامی که از حدیث دریافت می‌کنید، بنویسید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

* متن روایت: اِنْ فَاطِمَةَ صِدِّيقَةٍ شَهِيدَةٌ.

* ترجمه روایت: همانا فاطمه علیها السلام، صدیقه شهیده است.

* پیام روایت: این روایت بر دو مقام کلیدی تأکید دارد: «صدیقه» به معنای معصوم و معیار حق از باطل بودن،

و «شهیده» یعنی ایشان در راه دفاع از ولایت به شهادت رسیدند و به مرگ طبیعی از دنیا نرفتند.

۲ در داستانک روایی درس، حضرت زهرا علیها السلام در پاسخ به یک پرسش، امام را به کعبه تشبیه می‌کنند. توضیح دهید که این تشبیه که «مَثَل امام، مَثَل کعبه است» چه مفهوم مهمی را درباره وظیفه مردم نسبت به امام برای ما آشکار می‌کند؟

برای کسب امتیاز کامل، باید به نکات کلیدی زیر اشاره شود: (هر مورد ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **تحلیل تشبیه:** در این تشبیه، امام مانند «کعبه» و مردم مانند «حاجیان» هستند.

۲. **شناسایی مسئولیت:** همان طوری که این وظیفه حاجیان است که به سوی کعبه بروند، این نیز وظیفه

مردم است که به سوی امام حق بروند، گرد او جمع شوند و از او پیروی کنند.

۳. **نتیجه:** بنابراین، این مردم هستند که باید به سوی امام حرکت کنند، نه اینکه منتظر باشند امام به دنبال

آنها برود. اگر مردم این کار را نکنند، خودشان زیان خواهند دید.

پاسخ نمونه: همان طوری که این وظیفه حاجیان است که به سوی کعبه بروند، این نیز وظیفه مردم است که به

سوی امام حق بروند و از او پیروی کنند. بنابراین، اگر مردم این وظیفه را انجام ندهند، خودشان از

سعادت محروم می شوند و به امام زبانی نمی رسد.

۳ موقعیت زیر را بخوانید و به پرسش پاسخ دهید:

فرض کنید در یک برنامه تلویزیونی، یک کارشناس در حال صحبت درباره مقام حضرت زهرا علیها السلام است و ایشان را فقط به عنوان «یک مادر فداکار و همسری نمونه برای تمام زنان» معرفی می کند.

با توجه به آموزه های این درس، توضیح دهید که چرا این توصیف، هرچند درست است؛ اما «کافی نیست» و چه ابعاد مهم تری از شخصیت ایشان را نادیده گرفته است؟ (حداقل به دو مقام بالای ایشان که در درس آمده، اشاره کنید).

راهنمای تصحیح: این پرسش مهارت نقد یک دیدگاه محدود را می‌سنجد. پاسخ کامل باید شامل موارد زیر باشد:
(هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **شناسایی ناکافی بودن توصیف:** باید بیان کند که این توصیف گرچه صحیح است، اما **کافی نیست**، زیرا به مقامات اصلی و الهی حضرت اشاره نمی‌کند.

۲. **ذکر مقامات بالاتر:** باید به حداقل دو مورد از مقامات کلیدی ایشان که در درس آمده اشاره کند، مانند: * ایشان **حجت معصوم الهی** هستند (و حتی حجت بر امامان پس از خود). * دارای **مقام ولایت** هستند و اطاعتشان واجب است. * **شهیده** هستند و در دفاع از امام زمان خود به شهادت رسیدند.

۳. **نتیجه‌گیری:** محدود کردن ایشان به نقش مادری و همسری، نادیده گرفتن جایگاه رهبری و هدایتگری ایشان در امت است.

پاسخ نمونه: این توصیف کافی نیست، زیرا مهم‌ترین مقامات حضرت زهرا علیها السلام را بیان نمی‌کند. طبق درس، ایشان «**حجت الهی**» بر همگان بودند و همچنین «**شهیده**» در راه دفاع از ولایت. **محدود کردن ایشان به نقش مادری، جایگاه اصلی ایشان در هدایت امت را نادیده می‌گیرد.**

درس توضیح می‌دهد که در روز قیامت، بسیاری آرزو می‌کنند «**ای کاش ما هم فاطمی بودیم**». با تأمل در این موضوع، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

۴

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ‌ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ‌های خلاقانه و معناداری باشید که نشان‌دهنده درونی‌سازی مفهوم درس باشد. پاسخ‌های زیر، صرفاً نمونه‌هایی گویا هستند. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

الف) (بینشی): این حقیقت که «فاطمی بودن» کلید نجات در قیامت است، چه تأثیری بر نگاه شما به اهمیت محبت و پیروی از حضرت زهرا علیها السلام در زندگی روزمره می‌گذارد؟

- این حقیقت به من نشان می‌دهد که محبت به حضرت زهرا علیها السلام صرفاً یک احساس قلبی نیست، بلکه یک مسیر نجات بخش است و باید در تمام کارهایم آن را نشان دهم.
- نگاهم را عمیق‌تر می‌کنم و می‌فهمم که پیروی از ایشان، ضامن سعادت ابدی من است و نباید آن را سرسری بگیرم.

ب) (قصد رفتاری): یک اقدام عملی کوچک بنویسید که از این پس برای «خدمت کردن به دوستان و دوستان حضرت زهرا علیها السلام» (که طبق حدیث، باعث نجات می‌شود) در محیط مدرسه یا خانواده انجام خواهید داد.

- وقتی می‌بینم پدر و مادرم (که از دوستان و دوستان حضرت زهرا علیها السلام هستند) خسته‌اند، در کارهای خانه به آنها کمک می‌کنم تا بارش از دوششان برداشته شود.
- اگر ببینم یکی از همکلاسی‌های مؤمنم در درسی مشکل دارد، از روی محبت به حضرت زهرا علیها السلام وقت می‌گذارم و به او در یادگیری کمک می‌کنم.
- می‌کوشم از غیبت کردن پشت سر دوستان که شیعه و دوستان اهل بیت علیهم السلام هستند، پرهیز کرده و از آبروی آنها دفاع کنم.

درس یازدهم: ایستگاه‌های رستخیز محور: اعتقادات (معاد) موضوع: مواقف قیامت

۱۵ دقیقه

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش‌های طراحی‌شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می‌دهد. لطفاً در تصحیح پرسش‌های دوم تا چهارم، به توانایی دانش‌آموز در تحلیل، استدلال و به‌کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ بر اساس بخش «به خاطر بسپاریم» درس، کلام رسول خدا ﷺ دربارهٔ جواز عبور از صراط را به همراه ترجمهٔ دقیق آن و پیامی که از آن دریافت می‌کنید، بنویسید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

* متن روایت: لَکُلِّ شَیْءٍ جَوَازٌ وَ جَوَازُ الصِّرَاطِ حُبٌّ عَلَیْ بْنِ اَبی طَالِبٍ.

* ترجمهٔ روایت: برای هر چیزی، جواز عبور لازم است و جواز عبور از صراط، محبت علی بن ابی طالب علیه السلام است.

* پیام روایت: جواز عبور از پل سرنوشت ساز صراط، یک عمل اضافی نیست، بلکه شرط اصلی و اساس نجات

است که به تمام اعمال دیگر اعتبار می‌بخشد و آن شرط، محبت و ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام است.

۲ درس سه ایستگاه مهم قیامت یعنی «حساب»، «میزان» و «صراط» را معرفی می‌کند. هر کدام را به اختصار توضیح دهید و مشخص کنید که وزن شدن و سنجش اعمال به چه معناست؟ آیا ارزش اعمال صرفاً به مقدار آن‌ها بستگی دارد؟

برای کسب امتیاز کامل باید به موارد زیر اشاره شود: (توضیح هر ایستگاه ۷ امتیاز و نتیجه‌گیری ۹ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **حساب (نامه اعمال):** مرحله‌ای است که هرکس با «نامه اعمال» خود روبه‌رو می‌شود؛ پیوندهای که **تمام** **گفتارها و کردارهای انسان** در آن ثبت شده است.

۲. **میزان (سنجش اعمال):** مرحله‌ای است که در آن، اعمال به صورت کیفی **سنجیده و وزن** می‌شوند. ملاک سنجش، «حق» است و **باطن امور و اخلاص نیت‌ها** ارزش اعمال را تعیین می‌کند. این مرحله مربوط به ارزش‌گذاری اعمال است.

۳. **صراط (گذرگاه سرنوشت):** پلی که روی دوزخ کشیده شده و عبور از آن، به «ایمان» و «عمل صالح» هر فرد بستگی دارد.

۴. **معنای وزن شدن اعمال:** ارزش اعمال صرفاً به «مقدار» آنها نیست، بلکه به «کیفیت، نیت و باطن» آنهاست. در قیامت، ارزش واقعی هر عمل سنجیده می‌شود و نمی‌توان با کمیت ظاهری، حقیقت را پنهان کرد.

پاسخ نمونه: «حساب»، ایستگاه مشاهده **نامه اعمال** و تمام کارهای ثبت شده ماست. «میزان»، ایستگاه

سنجش ارزش واقعی اعمال است و «صراط»، پلی روی دوزخ است که عبور از آن به **ایمان و عمل**

هر فرد بستگی دارد. وزن شدن اعمال صرفاً به **مقدار** آنها بستگی **ندارد**، بلکه همه‌تر از آن، **ارزش کیفی و نیت**

خالصانه پیش هر عمل است.

۳

موقعیت زیر را بخوانید و به پرسش پاسخ دهید:

دوستی به شما می‌گوید: «با خواندن این درس، خیلی نگران قیامت شده‌ام. می‌ترسم هیچ‌کدام از اعمالم قبول نشود و عاقبت بدی در انتظارم باشد. به خاطر همین، از زندگی ناامید شده‌ام و نمی‌توانم به کارهای روزمره‌ام برسم.» آیا این حد از نگرانی صحیح است؟ بر اساس آموزه‌های این درس و موضوع مهم «شفاعت»، این دوست خود را راهنمایی کنید.

راهنمای تصحیح: این پرسش مهارت ارائه راهکار و ایجاد تعادل بین خوف و رجا را می‌سنجد.
پاسخ کامل باید شامل موارد زیر باشد: (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **نقد دیدگاه:** باید تشخیص دهد که «نگرانی» از قیامت تا حدی که باعث **اصلاح رفتار** شود، خوب است؛

اما «**ناامیدی**» و **بازماندن از زندگی**، با آموزه‌های دینی در تضاد است.

۲. **معرفی راهکار (امید به شفاعت):** باید توضیح دهد که در کنار معرفی سختی‌های قیامت، راه امید نیز باز

است و آن، داشتن «**ولایت و محبت**» اهل بیت علیهم‌السلام و امید به «**شفاعت**» ایشان است.

طبق حدیث پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله، محبت اهل بیت علیهم‌السلام در تمام ایستگاه‌های هولناک قیامت

سودمند است.

۳. **نتیجه‌گیری و ارائه راهکار:** راه درست، تبدیل این نگرانی به انگیزه‌ای برای **تقویت محبت و پیروی** از

اهل بیت علیهم‌السلام است تا به شفاعتشان امیدوار بود، نه ناامیدی و رها کردن زندگی.

۱۵ دقیقه

نوع تطبیقی - انتقادی - ارزشی

پاسخ نمونه:

نگرانی تو تا جایی که انگیزه‌ای برای بهتر شدن باشد، ارزشمند است، اما ناامیدی و دست کشیدن از زندگی، کار درستی نیست. دین ما **دین «خوف» و «رجا» (ترس و امید) با هم است**. در کنار ترس از حساب و کتاب، باید به **امید شفاعت اهل بیت** علیهم‌السلام بود. طبق حدیث پیامبر صلی الله علیه و آله، **«محب اهل بیت علیهم‌السلام»** در تمام ایستگاه‌های سخت قیامت مثل حساب، میزان و صراط، **نجات بخش و مایه شفاعت است**. پس به جای ناامیدی، باید این نگرانی را به انگیزه‌ای برای **افزایش محبت و پیروی** از آن بزرگواران تبدیل کنیم.

درس، نامه اعمال را به فیلمی مستند از تمام رفتارها و تلاش‌هایمان تشبیه می‌کند. با تأمل در این موضوع، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ‌ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ‌های خلاقانه و معناداری باشید که نشان‌دهنده درونی‌سازی مفهوم درس باشد. پاسخ‌های زیر، صرفاً نمونه‌هایی گویا هستند. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

الف) (بینشی): آگاهی از اینکه تمام اعمال کوچک و بزرگ ما با دقت ثبت می‌شود، چه تأثیری بر نگاه شما به رفتارهای روزمره‌تان مثلاً یک حرف کوچک یا یک کمک ناچیز می‌گذارد؟

- این آگاهی سبب می‌شود که هم به **کارهای کوچک خوب** امیدوار باشم و هم از **کارهای کوچک بد** بترسم؛ زیرا می‌دانم **همه آنها با دقت حساب می‌شود**.
- نگاهم را دقیق‌تر می‌کند و سبب می‌شود قبل از هر کاری فکر کنم که **آیا دوست دارم این لحظه از زندگی‌ام در نامه اعمال ثبت شود یا خیر**.

ب) (قصد رفتاری): یک اقدام عملی ساده بنویسید که برای «محاسبه اعمال» و آمادگی برای ایستگاه «حساب» از این پس بصورت روزانه یا هفتگی انجام خواهید داد.

- تصمیم گرفتم **هر شب قبل از خواب**، چند دقیقه به کارهای آن روزم فکر کنم و برای اشتباهاتم **استغفار** نمایم.
- یک دفترچه کوچک برای **محاسبه نفس** تهیه می‌کنم و کارهای خوبی را که می‌خواهم انجام دهم، در آن می‌نویسم و آخر هفته بررسی می‌کنم که چقدر موفق بوده‌ام.
- می‌کوشم هر روز **یک کار خوب کوچک** (مثل لبخند زدن به دیگران یا کمک در خانه) به پیوندهام اضافه کنم تا **نامه اعمال** پربارتر شود.

یادداشت:

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش‌های طراحی شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می‌دهد. لطفاً در تصحیح پرسش‌های دوم تا چهارم، به توانایی دانش‌آموز در تحلیل، استدلال و به‌کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ بر اساس بخش «به خاطر بسپاریم» درس، کلام امام رضا علیه السلام را که در آن شیعیان واقعی خود را توصیف می‌کنند، به همراه ترجمه دقیق آن و پیامی که از آن دریافت می‌کنید، بنویسید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

* متن روایت: شِيعَتَنَا الْمُسْلِمُونَ لِأَمْرِنَا.

* ترجمه روایت: شیعیان ما، تسلیم [و مطیع] امر ما هستند.

* پیام روایت: شیعه واقعی بودن، صرفاً ادعای محبت نیست، بلکه در «تسلیم عملی» و اطاعت کامل از

فرامین اهل بیت علیهم السلام تعریف می‌شود.

۲ درس توضیح می‌دهد که «ایمان دارای مراتب است» و آن را به یک نردبان تشبیه می‌کند.

بر اساس متن درس، توضیح دهید که پایین‌ترین پله این نردبان چیست و چه عاملی سبب می‌شود که انسان در مراتب ایمانی بالاتر رفته و جایگاه والاتری نزد خداوند کسب کند؟

برای کسب امتیاز کامل، باید به نکات کلیدی زیر اشاره شود: (هر مورد ۱۵ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **پایین ترین مرتبه ایمان:** طبق مترج درس، پایین ترین مرتبه ایمان، **شناخت خدا، پیامبر ﷺ و امامان علیهم السلام** و

اقرار به پیروی از ایشان است که همین مرتبه نیز بسیار ارزشمند و سبب نجات در قیامت است.

۲. **عامل بالا رفتن در مراتب ایمان:** عاملی که سبب تقویت ایمان و ارتقای جایگاه فرد می شود، **میزان پیروی**

عملی از دستورات خداوند و اهل بیت علیهم السلام است. هرچه این پیروی کامل تر باشد، ایمان فرد

قوی تر و جایگاه او بالاتر خواهد بود.

پاسخ نمونه: پایین ترین پله ایمان، **شناخت خدا، پیامبر ﷺ و امامان علیهم السلام** و **اقرار به پیروی از ایشان** است که

همین مرتبه نیز بسیار ارزشمند و سبب نجات است. اما عامل اصلی برای بالا رفتن در مراتب

ایمان، **میزان اطاعت عملی از دستورات ایشان** است.

موقعیت زیر را بخوانید و به پرسش پاسخ دهید:

۳

دوستی به شما می گوید: «نگران نباش، همین که ما اهل بیت علیهم السلام را دوست داریم، برای

بهشتی شدنمان کافی است. در نهایت، آن ها ما را نجات می دهند.»

با توجه به داستان مردی که از حضرت زهرا علیها السلام درباره شیعه بودن خود سؤال کرد، دیدگاه

دوست خود را نقد کنید. آیا صرفاً «**دوست داشتن**» برای ورود آسان به بهشت کافی است؟

توضیح دهید که بر اساس پاسخ حضرت، چه تفاوتی بین «**شیعه واقعی**» و «**دوستدار**

گنهگار» وجود دارد؟

راهنمای تصحیح: این پرسش مهارت نقد یک دیدگاه رایج را می‌سنجد. پاسخ کامل باید شامل موارد زیر باشد:
(بخش ۲ و ۳ هر کدام ۱۰ امتیاز و بخش ۱ و ۴ هر کدام ۵ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **نقد دیدگاه:** این دیدگاه **کامل نیست** و صرفاً دوست داشتن برای ورود آسان به بهشت کافی نخواهد بود.
۲. **تعریف شیعه واقعی:** طبق پاسخ حضرت زهرا علیها السلام، «شیعه واقعی» کسی است که به دستورات اهل بیت علیهم السلام عمل می‌کند و از نواهی ایشان **دوری می‌ورزد**.
۳. **توصیف دوستدار گنهگار:** دوستداری که در عمل کوتاهی می‌کند، شیعه کامل نیست. چنین فردی اگرچه در نهایت به خاطر محبتش نجات پیدا می‌کند، اما ابتدا باید با گرفتاری‌های دنیا، سختی‌های قیامت، یا عذاب در طبقات بالای دوزخ از گناهانش پاک شود.
۴. **نتیجه‌گیری:** پس بین این دو گروه تفاوت جدی وجود دارد. «دوستدار گنهگار» ممکن است با سختی‌های فراوانی روبه‌رو شود تا به بهشت راه یابد.
- پاسخ نمونه:** سخن این دوست کامل نیست. طبق درس، حضرت زهرا علیها السلام فرمودند «شیعه واقعی کسی است که به دستورات اهل بیت عمل می‌کند. اما «دوستدار گنهگار» اگرچه به خاطر محبتش در نهایت نجات می‌یابد، ولی ممکن است ابتدا با سختی‌های دنیا یا عذاب‌های قیامت پاک شود و سپس به بهشت برود. پس فقط دوست داشتن برای ورود آسان به بهشت کافی نیست و ممکن است با سختی همراه باشد.

۴

در بخش «لحظه‌ای درنگ» این پرسش مطرح می‌شود که: «آیا ما از شیعیان واقعی

اهل بیت علیهم‌السلام هستیم؟». با تأمل در این پرسش، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ‌ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ‌های خلاقانه و معناداری باشید که نشان‌دهنده درونی‌سازی مفهوم درس باشد. پاسخ‌های زیر، صرفاً نمونه‌هایی گویا هستند. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

الف) (بینشی): این حقیقت که «**محبت حقیقی در پیروی تجلی می‌یابد**»، چه تأثیری بر نگاه شما به ادعای دوست داشتن اهل بیت علیهم‌السلام می‌گذارد؟

• این نگاه سبب می‌شود بفهمیم دوست داشتن اهل بیت علیهم‌السلام **یک مسئولیت است**، نه فقط یک احساس و باید این محبت را در رفتارمان نشان دهیم.

• به من یادآور می‌کند که **ادعای شیعه بودن، بدون عمل به دستورات** امامان علیهم‌السلام، ادعای تو خالی است.

ب) (قصد رفتاری): یک اقدام عملی و مشخص بنویسید که از این پس برای «**تسلیم امر اهل بیت** علیهم‌السلام بودن» و نزدیک‌تر شدن به تعریف «**شیعه واقعی**» در زندگی روزمره خود انجام خواهید داد.

• از این پس می‌کوشم در برابر والدینم که **نیکی به آنها امر آید اهل بیت** علیهم‌السلام است، رفتار بهتری داشته باشم.

• تصمیم گرفتم به جای غیبت کردن که اهل بیت علیهم‌السلام از آن نمی‌کرده‌اند، بگویم در غیاب دوستانم **از آنها دفاع کنم**.

• تلاش می‌کنم **نماز را اول وقت بخوانم**، چون می‌دانم این کاری که از همه تریب او امر اهل بیت علیهم‌السلام است.

درس سیزدهم: ماه‌های آسمان محور: اعتقادات (امامت) موضوع: دوازده امام

۱۵ دقیقه

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش‌های طراحی شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می‌دهد. لطفاً در تصحیح پرسش‌های دوم تا چهارم، به توانایی دانش‌آموز در تحلیل، استدلال و به‌کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ بر اساس بخش «به خاطر بسپاریم» درس، کلام رسول خدا ﷺ دربارهٔ عاقبت تردید در

امامت اهل بیت علیهم‌السلام را به همراه ترجمهٔ دقیق آن و پیامی که از آن دریافت می‌کنید، بنویسید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

* متن روایت: مَنْ شَكَّ فِي وَاحِدٍ مِنْ الْأَئِمَّةِ فَقَدْ شَكَّ فِي الْكُلِّ فَهُمْ وَالشَّكُّ فِينَاغِي النَّارِ.

* ترجمهٔ روایت: هر کس در [امامت] یکی از امامان تردید کند، گوی در [امامت] همهٔ آنان تردید کرده است؛ و

کسی که در [حقانیت] ما شک کند، در آتش خواهد بود.

* پیام روایت: امامت، یک حقیقت الهی و یکتا است و انکار حتی یکی از امامان، به منزلهٔ انکار همهٔ آنان

و خروج از دایرهٔ ایمان است.

۲ همان‌طور که در درس بیان شد، «دین، پذیرش گزینشی نیست». با استفاده از مثال

«دوازده ماه سال» که در درس آمده است، توضیح دهید که چرا انکار امامت حتی یکی

از امامان دوازده‌گانه، به معنای ناقص کردن و از اعتبار انداختن کل مجموعهٔ دین است.

برای کسب امتیاز کامل، باید به نکات کلیدی زیر اشاره شود: (هر مورد ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

نوع دانش: حوزه: شناختی، حفظی

نوع تحلیل: مفهومی | حوزه: دانشی، تحلیلی

۱. **تحلیل مثال:** «سال» یک مفهوم کامل و یکپارچه است که با **دوازده ماه** معنا پیدا می‌کند.

۲. **ارتباط با موضوع:** اگر یک ماه از سال کم یا به آن اضافه شود، دیگر مفهوم «سال» به هم می‌ریزد و ناقص می‌شود.

۳. **نتیجه‌گیری:** باور به «امامت» نیز با **مجموعه کامل دوازده امام** معنا پیدا می‌کند. انکار یکی از امامان، مانند حذف کردن یک ماه از سال است که کل نظام دین داری را ناقص و بی اعتبار می‌سازد.

پاسخ نمونه: همان‌طور که «سال»، مجموعه‌ای یکپارچه است که با **دوازده ماه** معنا می‌یابد، «امامت» نیز یک مجموعه کامل با **دوازده امام** است. همان‌گونه که حذف یک ماه، مفهوم سال را بر هم می‌زند، حذف یا انکار یکی از امامان نیز کل این مجموعه را بی اعتبار می‌کند.

موقعیت زیر را بخوانید و به پرسش پاسخ دهید:

۳

کسی می‌پرسد: «از کجا معلوم که دوازده امام واقعاً از طرف خداوند انتخاب شده باشند و این موضوع، ساخته انسان‌ها برای حفظ قدرت در یک خانواده نباشد؟»
با استناد به داستان «**لوح آسمانی**» که در درس آمده است، برای او استدلال کنید که چگونه این سند الهی، تعیین امامان از سوی خداوند را اثبات می‌کند.

راهنمای تصحیح: این پرسش مهارت استدلال با استفاده از شواهد متنی را می‌سنجد.
پاسخ کامل باید شامل موارد زیر باشد: (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **اشاره به منبع الهی لوح:** این لوح، یک نوشته بشری نبود، بلکه هدیه‌ای از طرف خداوند بود که توسط جبرئیل به پیامبرش ﷺ تقدیم شد.

۲. **اشاره به محتوای لوح:** در این لوح، نام تمام دوازده امام علیهم‌السلام از امیرالمؤمنین علیه‌السلام تا امام مهدی علیه‌السلام، پیش از تولد آنان و به ترتیب، ثبت شده بود.

۳. **نتیجه اثباتی:** وجود نام و ترتیب امامان در یک سند الهی که سال‌ها پیش از تولدشان نازل شده، اثبات می‌کند که تعیین امامان، امری از پیش تعیین شده و الهی بوده و نه یک تصمیم بشری یا خانوادگی.

پاسخ نمونه: باید توضیح داد که این موضوع در یک «سند الهی» به نام «لوح آسمانی» مشخص شده است. این لوح را خداوند به پیامبر ﷺ هدیه داده بود و پیش از تولد آنان، نام هر دوازده امام به ترتیب در آن نوشته شده بود. بنابراین، انتخاب امامان یک برنامه امری الهی و از پیش تعیین شده بوده است، نه یک تصمیم خانوادگی.

۴. در بخش «نکته کلیدی» می‌خوانیم که انکار حتی یکی از امامان علیهم‌السلام به منزله انکار همه آنان است. با تأمل در این موضوع، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ‌ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ‌های خلاقانه و معناداری باشید که نشان‌دهنده درونی‌سازی مفهوم درس باشد. پاسخ‌های زیر، صرفاً نمونه‌هایی گویا هستند. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

در بخش «نکته کلیدی» می‌خوانیم که انکار حتی یکی از امامان علیهم‌السلام به منزله انکار همه آنان است. با تأمل در این موضوع، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

الف) (بینشی): این حقیقت که خداوند از ابتدا نام تمام دوازده امام را در «لوح آسمانی» مشخص کرده است، چه تأثیری بر نگاه شما به اهمیت باور به همه امامان از اولین تا آخرین ایشان و پرهیز از تفاوت گذاشتن میان حضرات می‌گذارد؟

- این نگاه سبب می‌شود بفهمیم همه امامان **یک نور واحد هستند** و در باور من **نباید هیچ تفاوتی** میان مقام و منزلت ایشان باشد.
- به من اطمینان می‌دهد که مسیر دین کاملاً **مشخص و روشن** است و نباید دچار **شک و تردید** در مورد حقانیت هیچ‌کدام از امامان شوم.

ب) (قصد رفتاری): یک اقدام عملی بنویسید که از این پس برای تقویت باور و معرفت خود به «دوازده امام» و نه فقط چند امام مشخص، انجام خواهید داد.

- تصمیم گرفتم علاوه بر مناسبت‌های معروف، در روز ولادت یا شهادت سایر امامان نیز، **معرفت خود را نسبت به همه امامان علیهم‌السلام افزایش دهم** و دست‌کم یک داستان یا حدیث از ایشان بخوانم.
- می‌کوشم هر چند وقت یکبار **دعای توسل** را با توجه بخوانم و به **یکایک این بزرگواران متوسل شوم**.
- بعد از نمازهایم، پیش از هر کاری، به **چهارده معصوم علیهم‌السلام**، **یک به یک و با ذکر نام**، سلام می‌دهم.

درس چهاردهم: معیار رضای الهی محور: سبک زندگی (حجت محوری) موضوع: دوستی و دشمنی

۱۵ دقیقه

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش‌های طراحی شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می‌دهد. لطفاً در تصحیح پرسش‌های دوم تا چهارم، به توانایی دانش‌آموز در تحلیل، استدلال و به‌کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ بر اساس بخش «به خاطر بسپاریم» درس، کلام امام صادق علیه السلام را که اساس دین را معرفی می‌کند، به همراه ترجمه دقیق آن و پیامی که از آن دریافت می‌کنید، بنویسید.

راهنمای تصحیح: برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

* متن روایت: وَ هَلِ الدِّينُ إِلَّا الْحُبُّ وَالْبُغْضُ.

* ترجمه روایت: و [اساس] دین، چیزی جز دوست داشتن (ما اهل بیت) و بیزاران (از دشمنان ما) نیست.

* پیام روایت: جوهره دین و روح دین داری در دو اصل محوری «حُب» و «بُغْض» برای خدا خلاصه می‌شود و تمام اعتقادات و اعمال باید بر مبنای این دو بچرخد.

۲ درس، اصل «حُبِّ فی الله و بُغْضِ فی الله» (: دوستی و دشمنی برای خدا) را به عنوان یکی از نشانه‌های مؤمن معرفی می‌کند. توضیح دهید که چرا برای عمل به این اصل، به یک «معیار» نیاز داریم و آن معیار، طبق «نکته کلیدی» درس، چیست؟

برای کسب امتیاز کامل باید به هر دو بخش زیر اشاره شود: (هر بخش ۱۵ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. چرا به معیار نیاز داریم؟ زیرا احساسات ما نباید بر اساس سلیقه شخصی باشد. برای اینکه دوستی و دشمنی ما «برای

خدا» باشد، باید بدانیم چه کسی را دوست بداریم و از چه کسی بیزار باشیم و این بدون معیار، ممکن نیست.

۲. معیار چیست؟ معیار دوستی و دشمنی ما، موضع آن شخص نسبت به اهل بیت علیهم السلام است. یعنی باید

دوستان اهل بیت علیهم السلام را دوست بداریم (تولی) و از دشمنانشان بیزاریم (تبری).

پاسخ نمونه: برای عمل به اصل «دوستی و دشمنی برای خدا» به معیار نیاز داریم، زیرا اگر احساسات ما بر اساس

سلیقه شخصی باشد، دیگر «برای خدا» نخواهد بود. طبق درس، آن معیار، موضع و نسبت هر شخص با

اهل بیت علیهم السلام است؛ یعنی ما دوستان اهل بیت علیهم السلام را دوست داریم (تولی) و از دشمنان ایشان بیزاریم (تبری).

۳ موقعیت زیر را بخوانید و به پرسش پاسخ دهید:

فرض کنید یکی از دوستان شما که دوستدار اهل بیت علیهم السلام است، در یک دورهمی، دیگران را مسخره می‌کند.

بر اساس مثال «لباس گران بها و زیبا» که در درس آمده است، توضیح دهید که چگونه باید

بین ناراحتی از عمل خطای او و حفظ اصل دوستی با او تعادل برقرار کنید. آیا باید دوستی

خود را با او کاملاً قطع کرد؟ چرا؟

راهنمای تصحیح: این پرسش مهارت کاربرد یک مفهوم در موقعیتی واقعی را می‌سنجد.

پاسخ کامل باید شامل موارد زیر باشد: (هر بخش ۱۵ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. کاربرد مثال: باید توضیح دهد همان طور که یک «لباس گران بها» را به خاطر یک لکه دور نمی اندازیم، یک «دوست مؤمن» را نیز که ارزشمند است، به خاطر یک خطا رها نمی کنیم.

۲. تقلید بین فرد و عمل: باید بین «شخص» و «رفتار» او تفاوت قائل شد؛ یعنی باید از عمل زشت او (تمسخر) بیزار بود، اما اصل دوستی با او را (به عنوان یک دوستدار اهل بیت علیهم السلام) حفظ کرد و باتذکر دوستانه، برای اصلاح رفتارش کوشید.

پاسخ نمونه: نباید دوستی را با او قطع کرد، زیرا دوست مؤمن مانند لباس گران بها است که به خاطر یک لکه (تمسخر) آن را دور نمی اندازند. باید از عمل زشت او بیزار باشیم و ناراحتی خود را نشان دهیم، اما خود او را که فردی مؤمن است، دوست داشته باشیم و باتذکر دوستانه برای اصلاح رفتارش به او کمک کنیم.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: «خداوند با خشم فاطمه خشمگین می شود و با رضایت او راضی می گردد.»
با تأمل در این حدیث مهم، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ های خلاقانه و معناداری باشید که نشان دهنده درونی سازی مفهوم درس باشد. پاسخ های زیر، صرفاً نمونه هایی گویا هستند. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

الف) (بینشی): این حقیقت که رضایت و خشم حضرت زهرا علیها السلام، معیار رضایت و خشم خداوند است، چه تأثیری بر نگاه شما به اهمیت شناخت موضع ایشان در برابر افراد و اتفاقات تاریخی می‌گذارد؟

• این نگاه سبب می‌شود بفهمیم برای **تشخیص حق از باطل**، کافی است بینم **موضع حضرت زهرا علیها السلام** چه بوده است. رضایت ایشان، **قطب نمای من برای یافتن مسیر درست است**.

• به من می‌آموزد که ماجرای شهادت ایشان و نارضایتی شان از برخی افراد، یک مسأله تاریخی ساده نیست، بلکه **یک معیار همیشگی برای شناخت دوستان و دشمنان خدا است**.

ب) (قصد رفتاری): یک اقدام عملی بنویسید که از این پس برای نشان دادن بی‌زاری (تبری) خود از دشمنان اهل بیت علیهم السلام که حضرت زهرا علیها السلام از آن‌ها ناراضی بودند، انجام خواهید داد.

• تصمیم گرفتم با مطالعه بیشتر درباره حوادث پس از شهادت پیامبر (صلی الله علیه و آله)، **شناخت خود را از کسانی که سبب آزار حضرت زهرا علیها السلام شدند، بیشتر کنم** تا بیزارانم از روی آگاهی باشد.

• می‌گویم در گفت و گوها، از **حقانیت اهل بیت علیهم السلام و مظلومیت حضرت زهرا علیها السلام دفاع کنم** و اجازه ندهم کسی این حقایق را کم‌رنگ جلوه دهد.

• از این پس در زیارت‌ها و دعاها، افزون بر طلب رنج برای دوستان اهل بیت علیهم السلام، **بیزاران خود**

را از دشمنان نشان نیز به زبان می‌آورم.

درس پانزدهم: قلب‌های فداکار محور: سبک زندگی (اخلاق محوری) موضوع: ایثار و از خودگذشتگی

۱۵ دقیقه

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش‌های طراحی شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می‌دهد. لطفاً در تصحیح پرسش‌های دوم تا چهارم، به توانایی دانش‌آموز در تحلیل، استدلال و به‌کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ بر اساس بخش «به‌خاطر بسیاریم» درس، کلام امیرالمؤمنین علیه السلام را که در آن بهترین مکارم اخلاق را معرفی می‌کنند، به همراه ترجمه دقیق آن و پیامی که از آن دریافت می‌کنید، بنویسید.

برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

* متن روایت: حَیْرَ الْمَكَارِمِ الْاِیْثَارُ

* ترجمه روایت: بهترین مکارم اخلاق، ایثار است.

* پیام روایت: ایثار تنها یک فضیلت در کنار دیگر فضائل نیست، بلکه یکی از برترین مراتب کمال اخلاقی است.

۲ «ایثار» چیست؟ توضیح دهید که آیا ایثار صرفاً یک فضیلت اجتماعی است یا نشانه‌ای عمیق از ایمان؟

برای کسب امتیاز کامل، باید به نکات کلیدی زیر اشاره شود: (هر مورد ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. تعریف ایثار: ایثار یعنی ترجیح دادن دیگران بر خود، حتی زمانی که خودمان نیازمندیم.

۲. ارتباط با ایمان: طبق درس، «ایثار» بازتاب عملی «ایمان» در زندگی است. این نشان می‌دهد که باور قلبی فرد به یک باور عملی تبدیل شده است.

۳. نتیجه‌کلیدی: بنابراین، اشاره صرفاً یک ادب اجتماعی نیست، بلکه نشان‌دهندهٔ **عمق ایمان فرد** است که

حاضر می‌شود برای رضای خدا از حق خود بگذرد و این، مرتبهٔ بالایی از بندگی است.

پاسخ نمونه: اشاره‌ی **ترجیح دادن دیگران بر خود**، اشاره فقط یک رفتار خوب اجتماعی نیست، بلکه نشان‌دهندهٔ

تبدیل شدن «**باور قلبی**» به «**عمل**» است. در واقع **اشاره به تائب عملی ایمان** است.

موقعیت زیر را بخوانید و به پرسش پاسخ دهید: ۳

فردی که به نماز اول وقت خود بسیار اهمّیت می‌دهد، در گوشهٔ خیابان می‌بیند که یکی از هم‌محلّه‌ای‌هایش دچار مشکل شده و به کمک نیاز دارد، اما با بی‌تفاوتی از کنار او عبور کرده و می‌گوید: «بهتر است زودتر به نمازم برسم. مهم، رابطهٔ شخصی من با خداست.»

با توجه به حدیث رسول خدا ﷺ دربارهٔ اهتمام در امور مسلمانان، دیدگاه این فرد را نقد کنید و توضیح دهید که چرا مسلمانی واقعی فقط در عبادات فردی خلاصه نمی‌شود.

راهنمای تصحیح: این پرسش مهارت نقد یک دیدگاه اشتباه را می‌سنجد.
پاسخ کامل باید شامل موارد زیر باشد: (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **استناد به حدیث:** باید به حدیث کلیدی رسول خدا ﷺ اشاره شود: «هرکس به امور مسلمانان اهتمام

نورزد، مسلمان نیست.»

۲. **تحلیل دیدگاه:** دیدگاهی که مسلمان را فقط در رابطه شخصی با خدا خلاصه می‌کند، با این حدیث در تضاد است.

۳. **نتیجه‌گیری:** اسلام هم **بعد فردی** (نماز و روزه) و هم **بعد اجتماعی** (رسیدگی به امور دیگران) دارد. بی‌تفاوتی

نسبت به مشکلات دیگران، با روح مسلمان واقعی سازگار نیست.

پاسخ نمونه: این دیدگاه اشتباه است، زیرا پیامبر ﷺ فرمودند: «هرکس به امور مسلمانان اهتمام نورزد، مسلمان

نیست.» این یعنی دین‌داری فقط به عبادات فردی نیست و اسلام به **«بعد اجتماعی»** نیز

اهمیت ویژه‌ای می‌دهد. بنابراین، رسیدگی به مشکلات دیگران، خودبخشی هم از دین‌داری است.

در داستان درس، حضرت زهرا علیها السلام در دعا کردن، دیگران را بر خود مقدم داشته و می‌فرمایند:

۴

«اول همسایه، سپس خانه.» با تأمل در این نگاه ایثارگرانه، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ‌ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ‌های

خلاقانه و معناداری باشید که نشان‌دهنده درونی‌سازی مفهوم درس باشد. پاسخ‌های زیر، صرفاً نمونه‌هایی گویا هستند.

(هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

الف) (بینشی): این رفتار حضرت زهرا علیها السلام، چه تأثیری بر دیدگاه شما نسبت به اولویت بندی خواسته هایتان هنگام دعا کردن یا در زمان کمک به دیگران می گذارد؟

- این نگاه به من یاد می دهد که **خودخواهی در دعا یا زندگی، با سیره اهل بیت علیهم السلام فاصله دارد** و به فکر دیگران بودن یک ارزش ایمانی و دینی است.
- سبب می شود بفهمم **دعای من برای دیگران چقدر ارزشمند است** و باید در دعاهایم، گرفتاری دوستان و اطرافیانم را نیز در نظر بگیرم.

ب) (قصد رفتاری): یک اقدام عملی کوچک بنویسید که از این پس برای عمل به این سیره (ترجیح دادن دیگران) در زندگی روزمره خود مثلاً در مدرسه یا بین دوستان انجام خواهید داد.

- تصمیم گرفتم از این پس دروسایلی نقلیه عمومی، **جایم را به افراد سالمند یا کسانی که خسته تر به نظر می رسند، بدهم.**

- اگر در صفی متوجه شدم کسی به دلیل مشکلی عجله دارد، **نوبتم را با او عوض کنم.**
- در دعاهایم، ابتدا برای **سلامتی و فرج امام زمان علیه السلام** و سپس برای دیگران دعا کنم.

درس شانزدهم: یاور بی مانند محور: سبک زندگی (حجّت محوری) موضوع: یاری امام

۱۵ دقیقه

نکات کلیدی برای تصحیح آزمون

پرسش‌های طراحی شده، با رویکردی پلکانی، سطوح مختلف یادگیری را از محفوظات تا تحلیل و خودنظارتی، مورد سنجش قرار می‌دهد. لطفاً در تصحیح پرسش‌های دوم تا چهارم، به توانایی دانش‌آموز در تحلیل، استدلال و به‌کارگیری مفاهیم توجه ویژه داشته باشید و صرفاً به محفوظات اکتفا نکنید.

۱ بر اساس بخش «به خاطر بسپاریم» درس، کلام امام صادق علیه السلام را دربارهٔ آرزوی خدمت به امام عصر عجل الله تعالی فرجه الیوم ترجمهٔ دقیق آن و پیامی که از آن دریافت می‌کنید، بنویسید.

برای کسب امتیاز کامل، نوشتن هر سه بخش ضروری است. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

✱ متن روایت: لَوْ أُرْكَبُ لَخَدَّمْتُهٗ أَيَّامَ حَيَاتِي.

✱ ترجمهٔ روایت: اگر من در زمان او بودم، همهٔ عمرم را به او خدمت می‌کردم.

✱ پیام روایت: این کلام امام صادق علیه السلام، ضمن آشکار ساختن عظمت بی‌نظیر امام مهدی علیه السلام، «خدمتگزاران تمام عمر» به ایشان را به عنوان «بالاترین افتخار و آرزوی یک مؤمن» معرفی می‌کند.

۲ درس توضیح می‌دهد که یاری کردن امام زمان علیه السلام در حقیقت، آزمونی برای بندگی ماست، نه از سر نیاز ایشان. با استفاده از مثال «پدر و فرزند خردسال» که در درس آمده، توضیح دهید که چگونه این یاری، لطفی از سوی امام به ماست و چرا ایشان به کمک ما نیازی ندارند؟

برای کسب امتیاز کامل، باید به نکات کلیدی زیر اشاره شود: (هر مورد ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **تحلیل مثال:** پدر به کمک فرزند خردسالش نیازی ندارد، اما برای خوشحال کردن و آموزش مسؤلیت پذیرى به او، خودش فرزند را یاری می‌کند تا به پدرش «کمک» کند.

۲. **ارتباط با موضوع:** رابطه ما با امام علیه السلام نیز چنین است. ایشان به قدرت الهی، **نیازی به کمک ما ندارند؛ اما از سر لطف و مهربانی** به ما اجازه می‌دهند و خودشان نیز یاری‌مان می‌کنند تا کارى انجام دهیم و در این مسیر، **رشد کرده و صداقت خود را در بندگی اثبات کنیم.**

۳. **نتیجه‌گیری:** بنابراین، هر توفیقى برای یارى امام علیه السلام، در واقع یک لطف از سوى خود ایشان است و ما هستیم که به این فرصت برای **رشد نیازمندیم.**

پاسخ نمونه: همان‌طور که پدرى به کمک فرزندش نیازی ندارد اما برای رشد و شادى او، به او اجازه کمک می‌دهد، امام علیه السلام نیز به یارى ما **نیازی ندارند.** ایشان از **روى لطف و مهربانی** این فرصت را به ما می‌دهند تا در **آزمون بندگی**، رشد کرده و به سعادت برسیم.

موقعیت زیر را بخوانید و به پرسش پاسخ دهید:

۳

دوستى می‌گوید: «من خیلی دوست دارم به امام زمان علیه السلام کمک کنم، اما نه پول زیادى برای صدقه دادن دارم و نه توانایی سخترانی برای آشنا کردن دیگران با ایشان را. احساس می‌کنم هیچ کارى از دستم برنمی‌آید.»

با توجه به دستورالعمل کلی و «شاه‌کلید اصلی» که امام زمان علیه السلام در نامه خود به شیخ مفید فرمودند، این دوست خود را راهنمایی کنید و توضیح دهید که **معیار اصلی برای یاری امام** چیست و چگونه او می‌تواند با کارهای کوچک نیز یاور امام باشد.

راهنمای تصحیح: این پرسش مهارت نقد یک دیدگاه اشتباه را می‌سنجد.
پاسخ کامل باید شامل موارد زیر باشد: (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۳۰ امتیاز)

۱. **اشاره به شاه‌کلید:** باید به دستورالعمل اصلی امام زمان علیه السلام اشاره شود: «پس هر یک از شما باید به آنچه او را به محبت ما نزدیک می‌کند، عمل کند.»

۲. **تحلیل معیار:** بنابراین، معیار یاری، انجام کارهای بزرگ یا پرهزینه نیست، بلکه انجام هر کاری است که موجب جلب محبت اهل بیت علیهم السلام شود؛ مانند خوش اخلاقی، کمک به والدین، نماز اول وقت، محبت به دیگران و...

۳. **ارائه راهکار عملی:** با کارهای ساده‌ای مانند رعایت اخلاق نیکو (تا دیگران به دین علاقه‌مند شوند)، ترک یک گناه به نیت خشنودی امام، یا دعا برای سلامتی ایشان، می‌توان امام زمان علیه السلام را یاری کرد.

پاسخ نمونه: طبق فرمایش خود امام زمان علیه السلام، «شاه‌کلید» یاری ایشان، انجام هر کاری است که ما را به «محبت اهل بیت علیهم السلام» نزدیک کند. پس لازم نیست حتماً کارهای بزرگ انجام دهیم. می‌توانیم با هر کار کوچکی مانند خوش اخلاقی با دیگران، نماز اول وقت یا ترک یک گناه به نیت خشنودی ایشان، امام زمانمان را یاری کنیم.

حضرت زهرا علیها السلام نخستین و برترین یاور امام زمان خود بودند و وصیت ایشان مبنی بر مخفی ماندن مزارشان، «سندی همیشگی بر مظلومیتشان» است. با تأمل در این موضوع، به دو بخش زیر پاسخ دهید:

۴

راهنمای تصحیح: این پرسش ماهیت شخصی و تأملی دارد و لزومی ندارد پاسخ‌ها یکسان باشند. به دنبال پاسخ‌های خلاقانه و معناداری باشید که نشان‌دهنده درونی‌سازی مفهوم درس باشد. پاسخ‌های زیر، صرفاً نمونه‌هایی گویا هستند. (هر بخش ۱۰ امتیاز؛ مجموع: ۲۰ امتیاز)

الف) (بینشی): این حقیقت که حضرت زهرا علیها السلام یاری امام زمانشان را تا پای جان و حتی پس از شهادت (با مزار پنهان) ادامه دادند، چه احساس مسئولیت و وظیفه‌ای در شما نسبت به یاری امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشرف ایجاد می‌کند؟

- این نگاه به من نشان می‌دهد که یاری امام زمان علیه السلام یک **وظیفهٔ همیشگی و تعطیل‌ناپذیر است** و از هر راحی که می‌توانم باید برای آن تلاش کنم.
- سبب می‌شود احساس کنم باید مانند حضرت زهرا علیها السلام، **یاری امام زمانم مهم‌ترین اولویت زندگی‌ام باشد** و برای آن از هیچ کوششی دریغ نکنم.

ب) (قصد رفتاری): یک اقدام عملی کوچک بنویسید که از این پس برای «یاری» و «دفاع» از امام زمان خود عجل الله تعالی فرجه الشرف در برابر شبهه‌ها یا بی‌توجهی‌ها در محیط اطرافتان انجام خواهید داد.

- اگر در جمع دیدم کسی ناآگاهانه دربارهٔ امام زمان علیه السلام سخن نادرستی می‌گوید، می‌کوشم **با احترام و براساس آموخته‌هایم، سخن درست را بیان کنم**.
- تصمیم گرفتم با **مطالعهٔ بیشتر دربارهٔ امام زمان علیه السلام**، خود را برای پاسخ به پرسش‌ها یا شبهه‌های احتمالی دوستانم آماده کنم.
- از این پس تلاش می‌کنم با **رفتار خوبم** (مثلاً با امانت‌داری یا خوش‌قولی) **تصویر درست از یک منتظر ارائه دهم** تا به صورت عملی از ایشان دفاع کرده باشم.

